

Lesník

Obsah

- 3 Editorial**
Anketa
- 4 Príhovor generálneho riaditeľa**
- 5 Medzinárodný rok lesov sa začal**
Pohľad do histórie vývoja lesov a lesníctva na území Slovenska
- 8 Elektronické aukcie dreva EAD – počítačová hra alebo seriózna forma predaja?**
- 10 Lesná pedagogika s novými pracovnými listami a metodickou príručkou k nim**
Jeseň, zima, jar a leto v lese
-
- Práca s deťmi a mládežou je najdôležitejšia!**
- 11 5. Stretnutie lesných pedagógov pod Muránskym hradom.**
- 12 OZ Bardejov – opatrenia proti povodňam**
Výstava vianočných stromčekov „symbol Vianoc“
- 13 Lesnícky skanzen navštívilo viani rekordných 57.600 ľudí**
- 14 Nielen puškou sa dá loviť...**
- 16 Maďarský sex so slovenskou pointou**
Rok 2010 byl pro Lesy ČR hospodářsky nejúspěšnějším rokem
Lesy ČR přebírají do správy více než 14 tisíc kilometrů drobných vodních toků a ponosou náklady s tím související
- 17 Ostřetnější koně v minulosti a v současnosti**

- 18 Od smrti J. D. Matejovie uplynulo 170 rokov**
- 19 Africké bábky a masky**
Poslovia mágie
Prečo mám rád les
- 20 Horár, ornitológ a preparátor Anton Kocyan**
Poďakovanie
- 21 Lov jelenej zveri v januári**
- 22 Kolektívna zmluva na rok 2011 podpísaná**
Noví riaditelia odštepných závodov sa ujali funkcií.
Elektronické výplatné pásky ušetria náklady aj životné prostredie
- 23 V. Objekt Krosna (aj pohľadom kozmonauta)**
Za hospodárením v objektoch Pro Silva
- 24 Krížovka a humor**
Uveríte?
- 25 Chata Stanovisko OZ Topoľčianky**
Naše zariadenia
Srniec na hubách
Poľovnícky receptár
- 26 Pre deti**
- 27 Kalendár podujatí**
Spoločenská kronika
Životné jubileá
- 28 Spomienkou na J. D. Matejovie sa začali akcie Medzinárodného roka lesov**

10

18

25

LESNÍK

časopis zamestnancov
š.p. LESY SR
Banská Bystrica
január 2011

Šéfredaktor:

Ing. Vlastimil Rezek

Redaktori:

 Ing. Milan Longauer
Ing. Rudolf Bruchánik PhD.

Stáli prispievatelia:

 Mgr. Tatiana Figurová
Jiří Junek
Viliam Stockmann

Grafická úprava:

 Mária Gálová
Miloš Sedláček
Reprografické centrum
NLC Zvolen

Foto na titulnej strane:

Ing. Igor Vizslai

Adresa redakcie:

 LESY SR, š.p.
Námestie SNP č.8
975 66 Banská Bystrica
telefón: 048/43 44 278
fax: 048/43 44 191
e-mail: vlastimil.rezek@lesy.sk

Staré čínske príslovie hovorí, že keď chceš niekomu zle, zaželať mu, aby žil v čase zmien. Dovolím si protirečiť. Hoci sa novinkám nevyhne žiaden z nás, nie vždy musia byť v konečnom dôsledku iba negatívne. Ešte pred mesiacom sa vám, vážení čitatelia, z tohto miesta prihovára Peter Gogola, no riadením osudu a s riadnou dávkou vlastného pričinenia už niekoľko týždňov sedí na primátorskej stoličke v Banskej Bystrici. Pre bývalého šéfredaktora Lesníka a podľa môjho názoru aj pre väčšinu obyvateľov mesta pod Urpinom je to dobrá správa. Menej radostné boli zrejme výsledky komunálnych volieb pre vedenie podniku LESY SR, ktoré prišli o erudovaného hovorcu a šéfredaktora a museli hľadať náhradu.

Od tohto čísla sa preto budem snažiť o čo najlepšie spracovanie časopisu slovenských lesníkov ja. Pre tých čo by chceli vedieť viac, som vyštudovaný drevár zo zvolenskej univerzity a posledných takmer šesť rokov som písal zo stredného Slovenska pre spravodajskú agentúru ČTK.

Výraznejšie zmeny v Lesníku v najbližšom čase nenastanú. Myslím si, že do toho čo funguje, by nemali kompetentní zbytočne zasahovať. Lesník by mal zostať fórom, kde sa prezentujú názory a zámery vedenia podniku, ale aj radových zamestnancov. Možno len, ale to už nezáleží iba na mne, by stálo za úvahu rozšírenie spravodajstva z jednotlivých závodov. Veď kto už bude vedieť o našich úspechoch, keď sa sami nepochváľime. Prívitam preto každý príspevok o podujatiach a zaujímavostiach vo vašom okolí či zážitkoch, ktoré si nechcete nechať iba pre seba. Dúfam, že Lesník bude aj naďalej zaujímavý a čitateľsky príťažlivý časopis, po ktorom siahnu nielen odborníci a zamestnanci Lesov SR.

Veľa zdravia a pokoja v novom roku žela všetkým čitateľom

Vlastimil Rezek

Opýtali sme sa: Čo by ste zaželeli slovenským lesom a lesníkom do nového roku?

Ing. Igor PATRÁŠ,
prezident Zväzu
spracovateľov
dreva

Za nás drevárov, kolegov a priateľov lesníkov, by som rád poprial hneď niekoľko želaní:

- Aby im bolo dopriate obhospodaro-

vať les tak, aby prinášal čo najväčší úžitok občanom našej krásnej vlasti. A to nielen súčasnej, ale aj ďalším generáciám.

- Aby videli v nás drevároch svojich zákazníkov a partnerov - tých, ktorí drevo ďalej zhodnocujú, aby prinášalo ľuďom Slovenska dlhodobý úžitok (spaľovanie kvalitného dreva a vývoz suroviny do zahraničia to určite nie je)
- Aby sme nachádzali spoločnú reč v získavaní slovenského národa pre myšlienku „Viac lesa / dreva do života“
- Aby sme boli aj v roku 2011 zdraví a spokojní s tým, čo sme za tento rok spolu dokázali

Ing. Peter LÍŠKA,
riaditeľ Štátnych
lesov TANAP

Slovenským lesom prajem, aby o ich osudoch rozhodovali ľudia, čo im rozumejú a nesú za ich stav zodpovednosť. Lesníkom prajem spoločenské

uznanie za ich prácu, právnu istotu pri starostlivosti o lesy a pracovnú stabilitu u svojich zamestnávateľov.

Ing. Marián JASÍK,
environmentalista
a bývalý riaditeľ
NAPANT

Slovenské lesy a prístup k nim sa len za posledné tri až štyri storočia výrazne menili. Po zmene spoločensko-politických pomerov si

slovenské lesníctvo začalo osvojovať princípy prírody blízkeho hospodárenia. Ich dôsledné uplatňovanie a prehlbovanie by, podľa môjho názoru, malo byť odpoveďou slovenského lesníctva na narastajúci environmentálny význam lesov. Prelomovým by bolo prevzatie zodpovednosti za ochranu prírody na Slovensku a vytvorenie funkčného a zmysluplného modelu ochrany prírody. V tejto súvislosti by som slovenským lesníkom poprial hlavne pokoj na prácu, vytvorenie priestoru na iniciatívu, jednoznačné zákonné pravidlá. Zároveň by som slovenskému lesníctvu poprial odvahu na prijímanie nových prístupov a na väčšiu otvorenosť voči verejnosti.

Ing. Igor MORONG, riaditeľ
Národného
lesníckeho centra

Všetkým lesníkom aj ich najbližším, by som predovšetkým chcel poželat pevné zdravie, lebo tak ako lesník a jeho rodina, aj

zdravý a stabilný strom – les, dokáže lepšie odolávať možným prírodným živlom a pohromám....

Úprimne im prajem veľa nezlomného presvedčenia a vytrvalosti v tom, že to čo pre lesy na Slovensku robia je správne a nemusia sa za to pred nikým hanbiť. A samozrejme aj trochu toho ľudského šťastia, ktoré budú určite vo svojich rozhodnutiach potrebovať.

A pretože lesník nežije len z toho čo „jeho hora“, tak aj adekvátne morálne, ale hlavne finančné ohodnotenie spojené s pocitom väčšej istoty.

dokončenie na strane 9 -->>

Príhovor generálneho riaditeľa

Milé kolegynie, vážení kolegovia.

Prišli prvé dni nového roku, kedy si prajeme navzájom všetko dobré, hlavne zdravie, šťastie, rodinnej pohody a úspechy v pracovnom i osobnom živote. Takže v tomto prípade nebudem výnimka a naozaj úprimne všetkým kolegyniam a kolegom všetko vyššie uvedené zo srdca prajem.

Koncom minulého roka som na odštepných závodoch menoval riaditeľov, žiaľ nie na všetkých. Neviem či mám pri vysokých nároky, ale boli závody, kde som si z prihlásených uchádzačov nevybral a teda ukončiť túto úlohu mi ostáva aj na začiatok tohto roku. V tejto súvislosti vás všetkých žiadam, aby ste moje rozhodnutia rešpektovali a zároveň dali všetkým novým riaditeľom šancu ukázať, čo v nich je. Vráťte sa, prosím, k môjmu príhovoru v decembrovom Lesníku. Aj keď v priebehu vyhlásenia výberového konania došlo k úprave podmienok, nebolo to preto, aby sa prispôbili kritériá nejakej konkrétnej osobe, ale z jednoduchého dôvodu – kritérium o riadiacej praxi bolo prísnejšie ako na post generálneho riaditeľa a teda bolo zo strany zakladateľa pripomienkované. V podstate je to aj pravda a preto som podmienky v tomto bode upravil a termín bol zas posunutý na podnety od ľudí, ktorí nemajú bežne možnosť vybať si výpis z registra trestov na počkanie, riešili to poštou a termín by jednoducho nestihli. Takže prosím, nehládajte za tým nič cieleňé.

Ale nie o tomto som chcel dnes písať.

Dnes je témou číslo jedna organizačná štruktúra na odštepných závodoch. Už pri menovaní (či poverovaní) riaditeľov som avizoval, že pripravím zmenu na ústredí závodov tak, aby sme nemuseli ísť do znižovania počtu zamestnancov, ale aby sme zrealizovali kompetencie a úmerne k tomu ohodnotenie. Nie je to však samoučelné a určite to nie je namierené voči konkrétnym osobám. Je to krok, ktorý je len jedným z mnohých na celkovej zmene filozofie obchodu s drevom. Prvé elektronické aukcie dreva reálne prebehli, ukázali nám výhody aj úskalía, ktoré musíme vyprecizovať, ale určite potvrdili, že smer je dobrý. A súhrou zdedených zmlúv, znížením celkovej ťažby a realizácie dreva, naštartovaním predaja formou EAD, zostáva v kompetencií odštepných závodov strašne málo dreva. A ešte k tomu pridávam do prioritných kompetencií riaditeľom odštepných závodov práve obchod s drevom. Aj to nie je samoučelné. Drevo je naša najtržbosnejšia komodita a teda kto iný ju musí mať v prvom rade na zreteli? A súvisí to aj s tým, že za nekorektné správanie (aj) v obchode s drevom si viem z mojej pozície najskôr poradiť práve s riaditeľom. Nechcem, aby to teraz vyznelo ako vyhrážanie sa, ale aby som vysvetlil, že zmeny sú urobené v širších súvislostiach a čo ma k tomu viedlo. Ostane aj zamestnanec, ktorý bude mať na starosti obchod s drevom – prípravu zmlúv, sledovanie plnenia, koordinácia výroby s požiadavkami obchodu,... Verím, že svoje opodstatnenie má, len s oveľa menšími kompetenciami a preto aj bez námestníckeho platu. A forma, akou k zmenám dôjde, je na riaditeľoch odštepných závodov. Aj oni musia mať možnosť vybrať si najbližších spolupracovníkov takých, na ktorých sa vedia spoľahnúť, ktorým môžu dôverovať. Verte, ja som túto možnosť teraz na podnikku mal a robí sa mi veľmi dobre.

Samozrejme, zmien v priebehu roka bude viac. Niektoré som spomenul v mojom rozhovore po menovaní, niektoré prinesie čas. Všetky však budú pripravované v súvislostiach, verím, že v prospech firmy a jej budúcnosti. Budem sa Vám ich snažiť touto formou odprezentovať tak, aby boli pre všetkých po vyargumentovaní prijateľné. Aby neplatilo to, čo pred pár rokmi, že nech si vedenie podniku pripravuje a realizuje zmeny, ale len dovtedy, kým sa nedotknú mňa. Všetky zmeny budeme pripravovať tímovo, preto rád privítam pomoc, hlavne skúsenosťami, zdravou oponentúrou, reálnymi návrhmi. Nepomôže nám demagógia, poloprávdy a unáhlené závery.

Preto chcem ponúknuť aj na stránkach Lesníka priestor na zmysluplné otázky, na ktoré máte dojem, že nedostávate odpovede. Sľubujem, že pokiaľ príde na adresu redakcie otázka na ko-

hokoľvek z vedenia podniku a ktorá bude vecná a odpoveď by odpovedala mnohým z vás, aj ktorí nemáte odvahu opýtať sa, otázku aj s odpoveďou uverejníme. Naozaj chceme, aby sa Lesník stal tribúnou názorov, priestorom na výmenu skúseností, prostredkom na hľadanie ciest. V tomto prípade skôr tých imaginárnych (reálne nám treba budovať v lese). Preto som aj novému šéfredaktorovi navrhol, aby na titulných stranách tento rok boli obrázky z prírody, kde bude aspoň kúsok cesty. Takže, ak máte vo svojich archívoch takéto fotky, poskytnite ich, určite nájdú uplatnenie. Vopred ďakujem.

No a nateraz posledné, čo by som chcel určite dať všetkým do pozornosti je určite to, že rok 2011 je z pozície OSN vyhlásený za Medzinárodný rok lesov. Využime túto príležitosť a o všetkých funkciách lesa hovorme, píšme, kreslíme, spievajme a ešte neviem čo všetko robme, len hlavne nebudme ticho. Pokiaľ my - lesníci nevyužijeme túto šancu, agendy sa chyť niekto iný a ešte ju postaví proti nám. Preto chcem vyzvať všetkých, ktorí sú ochotní priložiť ruku k dielu, aby zareagovali na výzvy, ktoré pôjdu z podniku smerom na závody, aby sme zostavili tím komunikátorov v regiónoch, kde dokážeme za málo peňazí urobiť veľa muziky. A nie je to len na lesných pedagógoch. Tých je na to stále málo a treba aj kolegov, ktorí majú možnosť pomôcť inak, len musia chcieť. Nedá sa to robiť z donútenia, len aby na závode niekto bol. Verím, že spôsob prezentácie lesníckeho stavu bude pre mnohých inšpiratívny a vytvoríme hlas, ktorý bude počúvať počas celého roku a všade. Verte, že po roku to s nazeraním na lesníka bude iné a všetci budeme hrdo nosiť lesnícku uniformu. Takže, pridáte sa? ■

Ing. Igor Vizslai

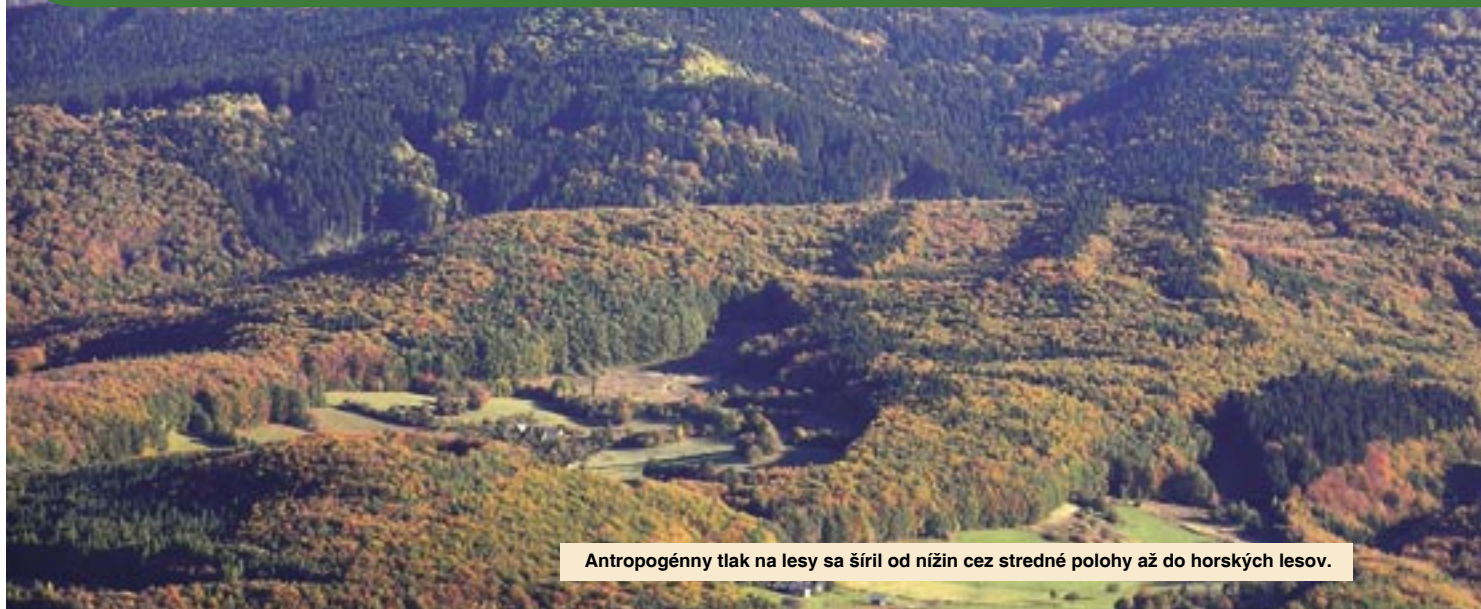

**MEDZINÁRODNÝ
ROK LESOV • 2011**

MEDZINÁRODNÝ ROK LESOV • 2011 sa začal

Les nie sú iba poľovníci striehnucci na zver či kopy dreva prinášajúce vysoké zisky. Spoločenstvá stromov majú oveľa hlbší dosah na náš život a ovplyvňujú celú spoločnosť, hoci si to nie vždy uvedomujeme. Aj tak by sa možno dal zjednodušiť odkaz, ktorý by mal priniesť do povedomia verejnosti prostredníctvom najrôznejších akcií Medzinárodný rok lesov.

Tomu čo les ovplyvňuje a čo nám prináša, čiže funkciám lesa, sa u nás venovala pozornosť najmä od 70-80-tych rokov minulého storočia. Vtedy autori rozoznávali produkčné, ekologické a environmentálne funkcie. Najnovšie odborníci hovoria o tom, že les nie je schopný plniť spoločnosťou požadované funkcie, ale ľudská spoločnosť by mala byť schopná čo najoptimálnejšie využívať funkcie drevín a ich spoločenstiev v krajine, teda aj lesa. V nasledujúcom seriáli vám budeme každý mesiac podrobnejšie približovať jednu z tém o histórii a funkciách lesa. ■

Antropogénny tlak na lesy sa šíri od nížin cez stredné polohy až do horských lesov.

Pohl'ad do histórie vývoja lesov a lesníctva na území Slovenska

Medzinárodný rok lesov 2011, vyhlásený OSN, je významnou príležitosťou pripomenúť si aspoň stručne vývoj lesov a lesníctva na území súčasného Slovenska.

Súčasný stav našich lesov je dôsledok kombinácie prírodných podmienok, procesov a historického vplyvu človeka na lesy.

Pri pohľade do histórie lesov na našom území by bolo možné začať geologickou érou Devonom (pred 374 miliónmi rokov) kedy začali rastliny a živočíchy osídľovať súš a „onedlho“ sa objavili prvé lesy, z ktorých neskôr vzniklo kamenné uhlie. My sa však radšej presunieme do obdobia po poslednej

dobe ľadovej, teda do obdobia asi pred 10 000 rokmi. Ľadové doby v Pleistocéne mali za následok nové rozmiestnenie rastlinstva a živočíšstva na kontinentoch. Postupné otepľovanie podnebia na našom území umožnilo prirodzený vývoj lesov od podmienok tundry s prevahou brezy a borovice až po starší Subatlantik

(800 rokov pred n. l. až stredovek), keď už na našom území v nížinách prevládajú dubiny, vo vyšších polohách jedľa a buk, v horách so smrekom. V tomto období človek nezasahoval do prirodzeného vývoja rozsiahlych listnatých, zmiešaných a ihličnatých pralesov.

Prvý vážnejší vplyv človeka na vývoj našich lesov začína okolo 7. storočia pred n.l., v období archeologicky označovanom ako staršia doba železná (halštatská). V tejto časti vývoja dochádzalo k ťažbe a ničeniu pôvodných pralesov kľčováním a vypaľovaním. Ľudské sídla boli rozšírené najmä okolo riek, v nížinách a v teplejších kotlinách.

KELTI A DÁKOVIA

Najväčší zásah do prírodných pomerov v tomto období spôsobili pravdepodobne **Kelti**, ktorí na územie dnešného Slovenska, prenikli v 4. st. pred n. l. Boli

roľníkmi a vynikajúcimi remeselníkmi, predovšetkým kováčmi. Na výrobu a kovanie železa potrebovali veľa tepelnej energie, ktorú získavali pálením dreva. Pestovali obilie, chovali kone, rožný dobytok, ovce a ošípané, pre ktoré spotre-

Valasi so svojimi stádami oviec a kôz znamenali tretie veľké nebezpečenstvo pre naše lesy.

bovali množstvo krmiva dopestovaného na pasienkoch a poliach, ktoré zakladali na plochách bývalých pralesov.

Na prelome letopočtov porazili Keltov (sídliacich na území súčasného juhozápadného a stredného Slovenska) od východu prichádzajúci bojovní Dákovia, ktorí plienili nielen keltské sídla, ale aj okolité pralesy, do ktorých sa Kelti utiahli. Neskôr sa od juhu tlačili na naše územie Rimania a od severu germánski Markomani a Kvádi. Porazení Kelti sa sťahovali do horských kotlín a dolín, vyššie na sever, kde splynuli s domácim obyvateľstvom, ktoré naučili vyrábať a spracúvať železo.

RIMANIA

Ako videli naše územie Rimania, **na začiatku nášho letopočtu** sa dozvedáme zo záznamov rímskeho prírodovedca Plinia Staršieho - **Gaius Plinius Secundus (r. 23 – 79 n.l.)**, Naturalis Historia (Prírodoveda), [5/111]:

Na tomto severnom území sa rozprestiera Hercýnsky les, nedotknutá pustina, plná prastarých, takmer nesmrteľných dubov. Jedny padajú spráchnivené na zem, iné sa dvíhajú dovysoka, podopierajúc sa navzájom, alebo kde nie je dostatok zeme, vytvárajú prepletajúcimi sa zakrivnými konármi oblúky, akoby otvárajúcu sa bránu, popod ktorú môžu prechádzať jazdecké oddiely. Všetky stromy sú obsypané žaludmi a Rimania si ich veľmi vážia.

Toto obdobie (zhruba do konca 6. storočia n.l.) môžeme považovať za **prvé obdobie, keď boli naše pralesy premyslene a sústavne exploatované**. Dovtedy drevo z našich pralesov používalo len domáce obyvateľstvo pre vlastnú potrebu, ale Rimania s ním už začali obchodovať a vyvážali ho. Rimania kľúčovali pralesy a drevo odvážali. Kvádi

na miestach po vyničených pralesoch zakladali poľnohospodárske plochy a pasienky.

SLOVANIA

Koncom 6. st. prichádzajú na naše územie prví Slovania (Venéti). Na začiatku 9. storočia patrí už naše územie do nového veľkého štátu - do Veľkomoravskej ríše. V období **Veľkomoravskej ríše** nastala v ničení pralesov určitá stagnácia zavedením tzv. trojpoľného systému hospodárenia na poľnohospodárskej pôde a preto nebolo potrebné uberať z pralesov až také veľké plochy. Ošípané a rožný dobytok však aj naďalej pásli v lesoch. Mnohé lesy boli zasvätené pohanským bohom, a tak chránené pred vyrúbaním. Ľud šetril lesy jednak z náboženských príčin a, samozrejme, aj preto, že v nich ešte stále nachádzal veľkú časť svojej obživy.

V 10. storočí prišiel na naše územie **pastiersky ľud** ugromaďarských kmeňov, ktorý **siahol na posledné zvyšky nížinných pralesov**.

Začiatkom 13. storočia prišli z východu **Tatári**, ktorí vyvražďovali obyvateľstvo nížin, pálili dediny i okolité lesy, v obyvateľstvo hľadalo záchranu. Keď v lete roku 1242 odtiahli, zanechali po sebe vyľudnené a vypálené územie, ktoré bolo potrebné osídliť. Panovníci Uhorského štátu preto povolávali kolonizátorov z rôznych krajín. Tí však pre naše pralesy znamenali **druhú veľkú pohromu**. Už v 12. a 13. storočí prišli na Spiš a stredné Slovensko zo Saska prví **nemeckí kolonizátori**, z ktorých sa prevažná väčšina živila **baníctvom**. Vytáženú rudu spracúvali v hutách neďaleko baní, na čo potrebovali veľké množstvo dreva, ktoré, prirodzene, brali z najbližšieho okolia.

PRVÁ OCHRANA LESA

Na prelome 14. a 15. storočia sa za-

čalo na naše územie šíriť **tretie veľké nebezpečenstvo, teraz pre naše horské pralesy - Valasi** (pastiersky národ z Rumunska). Uhorská šľachta im dávala lákavé privilégiá, takže ich kolonizácia postupovala veľmi rýchlo. O škodách, ktoré takto spôsobili, môžeme usúdiť z rôznych, najmä kráľovských a cisárskych listín, ktorými postupne obmedzovali Valachom ničenie lesov. **V roku 1558 zakázal cisár Ferdinand pastvu v lesoch banských miest**. V tom istom roku menoval v lesoch pridelených stredoslovenským banským mestám zvláštnych hájnikov, ktorí mali ochraňovať lesy predovšetkým pred pustošením Valachmi.

V 1565 roku bol vydaný kráľom **Maximiliánom Lesný poriadok**. Prostredníctvom lesného a banského poriadku (1573), sa **začala cieľavedomá starostlivosť o les a hospodárenie v ňom**. Cisársky záujem o zachovanie lesov nebol myslený v ochrannom duchu, ale zo ziskových dôvodov, pretože banské mestá a výnosy z baní patrili cisárskej komore. Samotné **bane a najmä huty a hárne spotrebovali obrovské množstvo dreva**. V 16. storočí musel byť stav lesov už taký žalostný, že Fuggerovci a Thurzovci, ktorí prenajali banské mestá, museli vybudovať nákladné cesty cez Nízke Tatry a z Pohronia na Považie, odkiaľ zásobovali banské mestá na Pohroní drevom a drevným uhlím.

TEREZIÁNSKY LESNÝ PORIADOK

Prvú, všeobecne platnú úpravu lesného hospodárstva v Uhorskom štáte, do ktorého patrilo aj Slovensko, a ktorej sa mali podrobiť všetci majitelia lesov - **lesný štatút** - vydala v r. **1769 Mária Terézia**. **Tereziánsky lesný poriadok** položil základy pre všetky budúce lesné zákony a súčasne znamenal vznik vývojových impulzov novodobého lesníctva.

Panovníčka Márie Terézie odsúhlasila

Slovensko sa dosiaľ môže hrdiť krásnou prírodou nachádzajúcou sa v srdci Európy. O to dôležitejšie je uvedomiť si cenu tohto nenahraditeľného bohatstva.

v roku 1770 dekrét o Baníckej akadémii v Banskej Štiavnici a nariadila vyučovať aj lesníctvo, čo znamená začiatok vyučovania lesníctva u nás. V roku 1807 potvrdil cisár František I. vytvorenie samostatného a verejného Lesníckeho ústavu pri Banskoštiavnickej Akadémii.

Ďalším významným medzníkom vo vývoji lesníctva, ktorý podmienil vznik lesníckeho výskumu bolo založenie Riaditeľstva majetkov v Banskej Bystrici s piatimi lesnými úradmi v r. 1871 a vydaním Lesného zákona z roku 1879, čím sa lesníctvo definitívne oddelilo od baníctva.

Uhorské Ministerstvo financií v r. 1880 rozhodlo o **odčlenení poľnohospodárskych majetkov od lesníctva** a v r. 1881 bolo zriadené „Riaditeľstvo štátnych lesov v Banskej Bystrici“. v roku 1898, keď bola zriadená Ústredná výskumná lesnícka stanica pri Baníckej a Lesníckej akadémii v Banskej Štiavnici a štyri lesnícke výskumné stanice pri horárskych školách.

V roku 1904 sa štúdium na akadémii predžilo na 4 roky, vrátane lesníckeho

odboru, zmenil sa názov na Vysokú školu banícku a lesnícku v Banskej Štiavnici.

LESNÍCTVO PO ROZPADE RAKÚSKO-UHORSKA

Po vytvorení Československa prichádzali na Slovensko mnohí českí odborníci a začína nová etapa rozvoja československého lesníctva. Štátne lesy (19,3 %) na Slovensku boli podriadené Ministerstvu pôdohospodárstva v Prahe. Vysokoškolské lesnícke štúdium v období I. Československej republiky (1919 – 1939) zabezpečovali České vysoké učení technické v Prahe a Vysoká škola zemědělská v Brne.

Do vývoja našich lesov, rovnako ako do vývoja celej spoločnosti zasiahlo obnovenie Československa (ČSR) a znárodnenie (teda vyvlastnená bez náhrady) takmer všetkých lesov Slovenska, podobne ako priemyselných závodov v roku 1945. Obdobie po roku 1945 charakterizuje prudký rozvoj aj v oblasti vysokého školstva a vedeckovýskumnej činnosti. V roku 1946 bolo rozhodnuté o zriadení Vysokej školy poľnohospodárskeho a lesného inžinierstva v Košiciach (VŠPLI). V roku 1947 vzniká Riaditeľstvo výskumných ústavov v Banskej Štiavnici.

Od začiatku päťdesiatych rokov 20. storočia sa do popredia dostala predstava lesa ako nevyčerpateľného zdroja drevnej suroviny. Ťažba a dodávky dreva sa stali hlavnými ukazovateľmi užitočnosti socialistického lesného hospodárstva. Do hospodárenia v lese sa vnášali cudzorodé prvky priemyselnej výroby. Podcenila sa prírodná a biologická podstata lesa a jeho osobitosti.

V roku 1951 bola zriadená projekčná organizácia - Ústav pre hospodársku úpravu lesov. Roku 1952 Vysoká škola lesnícka a drevárska vo Zvolene a Výskumný ústav lesného hospodárstva v Banskej Štiavnici, ktorý sa v roku 1964 presťahoval

do Zvolena.

Centrom lesníctva na Slovensku sa stáva mesto Zvolen, kde okrem vysokej školy sídlil od roku 1964 Lesnícky výskumný ústav Zvolen (LVÚ Zvolen), Lesoprojekt Zvolen (od roku 1950) a Ústav pre výchovu a vzdelávanie pracovníkov lesného a vodného hospodárstva SR Zvolen (od r. 1978).

O zlúčenie lesníckych výskumných pracovísk a osamostatnenie slovenského lesníckeho výskumu sa najviac pričínal prof. Ing. D. Zachar, DrSc, ktorý sa stal 1. 1. 1960 riaditeľom Výskumného ústavu lesného hospodárstva (VÚLH), ktorý bol v roku 1991 premenovaný na **Lesnícky výskumný ústav vo Zvolene (LVÚ)**.

1. januára 2006 sa vo Zvolene sídliace štátne lesnícke organizácie zlúčili do **Národného lesníckeho centra vo Zvolene (NLC)** a vytvorili inštitúciu, ktorá spojila lesnícku vedu, výskum, poradenstvo, vzdelávanie a lesnícku prax.

Na základe zákona došlo v r. 1991 k zmene názvu Vysokej školy lesníckej a drevárskej vo Zvolene na Technickú univerzitu vo Zvolene.

Vývoj organizácie a správy lesov na území Slovenska prešli počas svojej existencie mnohými organizačnými zmenami. Z hľadiska súčasnosti nastala najväčšia zmena dňa 20. 4. 1999, kedy bol zriadený jeden štátny podnik **LESY Slovenskej republiky** so sídlom v Banskej Bystrici.

1.1.1993 vznikla Slovenská republika, ktorá sa od roku 2004 stala členom Európskej únie. Toto je však už problematika súčasnosti a budúcnosti lesov a lesníctva Slovenska.

Iba uchovanie prírodného charakteru lesa zabezpečí plnenie požadovaného komplexu funkcií lesa v krajine, bez čoho nie je možný ďalší rozvoj ľudskej spoločnosti. ■

Prof. Ing. Vladimír Čaboun, CSc.

Súčasný stav našich lesov je dôsledok kombinácie prírodných podmienok, procesov a historického vplyvu človeka na lesy.

Elektronické aukcie dreva EAD – počítačová hra alebo seriózna forma predaja?

Drevo v Európe a aj na Slovensku, najmä ihličnatá guľatina a listnatá vlákna sú už niekoľko rokov veľmi žiadanou komoditou. Trh s drevom na Slovensku z pohľadu ekonomických teórií začal v minulom roku vykazovať všetky znaky „dokonale elastického dopytu“, keď odberatelia sú ochotní pri nezmenenej cene (trvalo nízkej) kúpiť neobmedzené množstvo. Zároveň prestal platiť aj často používaný argument o monopole štátnych lesov – ceny najvýznamnejšieho producenta boli významne nižšie, ako ceny u „nekonkurenčných“ neštátnych vlastníkov lesa. V prostredí deformovaného trhu a limitovaných zdrojov je len krok ku klientelizmu a nevýhodným zmluvám, prinajmenšom k podozreniu z ich existencie u neuspokojených účastníkov trhu. Jedným z nástrojov zmeny v prospech transparentnosti a korektnosti obchodu s drevom je forma elektronických aukcií. Nástroj s rovnakými šancami, keď účastníci trhu si „sami rozdelia“ predávaný objem a „sami určia ceny“. Ako každá zmena, aj táto v predaji dreva mala a má svojich priaznivcov aj odporcov. Na výsledkoch prvého kola (tým nemyslím len dosiahnuté ceny) tejto novej formy predaja dreva je však možné konštatovať, že bola trhom prijatá a akceptovaná a treba ju rozvíjať.

HLADANIE CESTY

Začať na Slovensku s elektronickým predajom dreva nebolo jednoduché. Ponuka slovenských firiem venujúcich sa problematike elektronických aukcií neobsahuje produkt vhodný na predaj takejto komodity. Ponúkané nástroje dokážu kupovať takmer všetko, predávať už menej, ale drevo v takom rozsahu a špecifikácii ešte nebolo predmetom ich záujmu. Po odskúšaní niektorých nástrojov, sme pre ich nevhodnosť a absenciu potrebných funkcionalít cestu ich prispôsobovania zavrhlí. Vzhľadom na krátkosť času od zadania projektu po je ho realizáciu, cca 1,5 mesiaca, ako jediné reálne riešenie bolo v danom čase využiť skúsenosti poľskej firmy, ktorá vytvorila nástroj na elektronické aukcie pre „Lasy państwowe“ v Poľsku. Nástroj vytvorený touto firmou pre poľské štátne lesy spoľahlivo funguje už niekoľko rokov. Komunikovať s firmou, ktorá takýto nástroj už vytvorila, orientuje sa v danej problematike, je rýchle a efektívne aj napriek čiastočnej rečovej bariére. Za pomoci kolegov lesníkov z poľských štátnych lesov sme nadefinovali problém a požiadavky na naše

slovenské riešenie. Prvé návrhy riešenia ich testovanie, až po konečnú verziu a lokalizáciu sme museli zvládnuť v rekordnom čase. Uistenie dodávateľa, že riešenie je „ušíte“ podľa našich požiadaviek a vyhovuje na elektronickú aukciu deva, mali preveriť reálne elektronické aukcie dreva.

Paralelne s hľadaním a tvorbou nástroja, prebiehala príprava celého procesu EAD – od Aukčného poriadku, ktorým sa riadia všetci účastníci EAD až po harmonogram aukcií, ich medializácie a publikovanie na aukčnom portáli.

PRÍPRAVA AUKECIÍ

Prezentácia funkčného systému EAD za účasti ministra Simona a záujemcov o licitáciu sa uskutočnila 7.12.2010 v Aule TU Zvolen. Vyjadrenia prítomných a následná reakcia novinárov v tlači a iných médiách boli pozitívne a podporovali voľbu naštartovať EAD, ako transparentnú formu predaja dreva.

Počet záujemcov o EAD narastal s blížiacim sa termínom prvej aukcie. Postupne sa registrovalo 147 záujemcov, z ktorých 86 splnilo podmienky stanovené aukčným poriadkom a reálne licitovalo.

Pre jednotlivé aukcie bol stanovený harmonogram tak, aby každá aukcia trvala minimálne 45 minút. Súbeh aukcií nastal len u nekolíznych sortimentov (súbeh ihličnatých a listnatých). Napriek tomu, že každá aukcia reprezentovala konkrétny OZ, aukcie boli zaradené do regionálnych blokov po 8-9 aukcií denne, s cieľom uľahčiť regionálnym záujemcom sledovanie aukcií v záujmovom regióne.

Listnaté drevo sa licitovalo v dvoch dňoch – v pondelok a vo štvrtok, čím vznikla možnosť vstúpiť do licitácie aj záujemcom, ktorí sa registrovali v neskorších termínoch. Spolu celkovo 41 aukcií u 19 OZ v celkovom objeme 47 100 m³ dreva. Celková ponuka Tab. č. 1 bola zaujímavá najmä z pohľadu ponuky IPV III.A,B,C1 a LPV III.C2, čo sa aj potvrdilo.

Tab. č.1

LPV III.C2	buk	10 500
IPV III.A, B, C1	smrek, jedľa	18 100
IPV III.C2	smrek, jedľa	10 600
ihličnatá vlákna	smrek, jedľa	6 700
ihličnatá vlákna	borovica	1 200
SPOLU	m ³	47 100

Pre úplnosť, drevo ponúkané v EAD nie je vyrobené drevo na sklade, ale

v podstate „opcia“ na jeho kúpu – všetko drevo bude postupne vyrábané a dodávané na základe následne uzavretej KZ na príslušné obdobie.

OŠTRÝ ŠTART

Začiatok aukcií stanovený na 13.12.2010 o 8:00 hodine bol presne dodržaný a znamenal týždeň napätia a očakávaní na oboch stranách. Pred začiatkom každého aukčného dňa, bola vykonaná kontrola splnenia ustanovení Aukčného poriadku zo strany záujemcov o licitáciu. Tri podmienky, ktoré nie všetci záujemcovia dokázali naplniť: písomný súhlas s Aukčným poriadkom, vyrovnanie záväzkov po lehote splatnosti voči LSR š.p., a úhrada dražobnej zábezpeky 1 000€ na účet LSR.

VÝSLEDKY

Historicky prvou elektronickou aukciou dreva organizovanou LSR, š.p., bola aukcia č. 2010/1 u OZ Šaštín na 1 000 m³ LPV III.C2 buk s vyvolávacou cenou 42,00 €/m³. Zúčastnilo sa jej 8 záujemcov, vydražil sa celý objem v dvoch víťazných ponukách: 200 m³ za 53,50 €/m³ a 800 m³ za 53,00 €/m³.

Už priebeh prvej aukcie ukázal, že prostredie v ktorom sa licitovalo, väčšine účastníkov nerobilo žiadne problémy, v aukcii sa „hralo“ naplno celých 45 minút. Z pohľadu licitujúcich možno povedať, že bola testovacia. V nasledujúcich aukciách a dňoch sa menila taktika účasti a licitácie – licitovalo sa posledných desať minút, resp. poslednú minútu, teda v „dohrávke aukcie“ čo znamená, že zvýšená ponuka v poslednej minúte nadstaví čas trvania aukcie o ďalšiu minútu. Možnosť meniť požadovaný objem (len smerom nahor), vplýval dramaticky na priebeh každej aukcie. Kúpiť potrebný objem znamenalo viackrát zvýšiť cenovú ponuku. Pre ilustráciu v 41 aukciách bolo podaných 69 víťazných ponúk. Celkovo licitovalo už uvedených 86 záujemcov. Nepotvrdili sa obavy z vývozu dreva prostredníctvom zahraničných záujemcov, ktorých síce bolo registrovaných 10, reálne na licitácii sa zúčastnili 3 z Poľska s celkovým vyhratým objemom 2 300 m³ dreva, čo z ponúkaného objemu 47 100 m³ dreva predstavuje 4,9%. Nepotvrdili sa ani obavy z úmyselného zmarenia aukcií. Z celého počtu 41 aukcií iba jednu možno považovať za zmarenú. Úmysel u záujemcu však možno vylúčiť, jednoducho spravil chybu a zadal nesprávnu cenu. Naopak, na všetky víťazné ponuky boli v riadnom termíne uzavreté KZ a je predpoklad ich naplnenia.

Na záver ešte názor viacerých účastníkov: EAD nie je počítačová hra, je to seriózny nástroj na predaj dreva a v dnešnej dobe rozvoja informačných technológií úplne samozrejmy. ■

Ján Čavojský

->> (pokračovanie zo strany 3)

Aký je Váš názor na internetové aukcie dreva, ktoré Lesy SR spustili v decembri ?

Ing. Peter LIŠKA,
riaditeľ Štátnych lesov TANAPu

Na túto tému som sa už veľa krát vyjadroval a svoje názory som nemusel korigovať ani po prvej skúšobnej elektronickej aukcii dreva (EAD), tak ich len stručne zhrniem:

- EAD vnímame vo Zväze spracovateľov dreva SR (ZSD SR) ako prvok transparentnosti pri predaji dreva, ktorej sa už dlhodobo dožadujeme.

- EAD je nová forma predaja. V prípade chybných krokov môže mať fatálne dôsledky pre domáce spracovateľské kapacity. Stojím si za názorom, že pre Slovensko je vývoz suroviny – dreva z národohospodárskeho hľadiska nezmysel. Investorov na Slovensko lákať s daňovými úľavami a dotáciami na každé vytvorené pracovné miesta a drevo vyvážať a brániť rozvoju domáceho spracovateľského priemyslu, je ekonomicky nelogický počin. Finalizujeme drevo do čo najvyššieho stupňa a exportujeme výrobky – to sú obrovské pracovné príležitosti s výraznou možnosťou pre zvyšovanie prosperity krajiny.

- Oceňujem u organizátora EAD – Lesy SR, š.p., za kvalitu prípravy a spôsob prezentácie pred prvým otvorením aukcie. Pribeh samotnej aukcie mi nie je známy.

- Dosiahnuté ceny ukázali, že EAD zatiaľ nemôže byť reprezentantom pre objektívne stanovenie ceny – to sa ani pri malom skúšobnom objeme nedalo očakávať.

- Nastal čas transparentného vyhodnotenia výsledkov a korekciu krokov pre ďalšie kolo. ZSD SR, tak ako bolo dohodnuté sa tejto práce rád zúčastní a chce prispieť ku budúcej úspešnej realizácii EAD vo väčšom rozsahu.

Ing. Marián JASÍK, environmentalista
a bývalý riaditeľ NAPANT

Príjmy z predaja dreva tvoria jediný naozaj významný zdroj príjmu štátneho podniku. Treba popracovať na tom, aby sa to do budúcnosti zmenilo. Pokiaľ je to však tak, vnímam snahy manažmentu Lesov SR o maximalizáciu príjmov z predaja dreva ako úplnú samozrejmú. Podľa informácií, ktoré sú k dispozícii priniesla prvá internetová aukcia dreva zaujímavé zvýšenie tržieb v porovnaní s klasickým uzatváraním zmlúv. Určite prispela aj k zrealizácii trhových cien dreva. Otázkou zostáva, aký podiel z objemu predávaného dreva chcú alebo lepšie povedané budú môcť štátne lesy takýmto spôsobom predávať. Predpokladám, že podiel tohto spôsobu predaja môžu ovplyvňovať aj ďalšie faktory. O tom by však mali rozhodovať kompetentní manažéri a ekonómovia a nie politici. Všetci komu záleží na osu-

de štátnych lesov by už nemali pripustiť „cicanie“ podniku politikmi a ich mecenášmi a jeho umelé posúvanie do „červených čísel“. Toto spolu s nezachytením moderných trendov smerovania môže vyústiť až k privatizácii štátnych lesov.

Ing. Igor PATRÁŠ,
prezident Zväzu spracovateľov dreva

Či sa to niekomu páči alebo nie, podnik Lesy SR, š.p., Banská Bystrica je lídrom a tvorcom cien na trhu s drevom v Slovenskej republike. Internetové aukcie môžu byť nástrojom na čo najefektívnejšie zhodnotenie dreva z lesov v správe štátneho podniku. Zároveň môžu nepriamo napomôcť ostatným vlastníkovi a správcovi lesov v SR k dojednaniu výhodnejších cien za drevo. Som však toho názoru, že výsledky skúšobnej prevádzky internetových aukcií je nutné zodpovedne a bez prikrášľovania analyzovať, aby sa pri ponuke väčších objemov v budúcnosti predišlo nepriaznivým vplyvom na slovenský trh s drevom a odvetvie slovenského drevarstva.

Jiří JUNEK – lesník, publicista

So zvedavosťou som očakával tlačovú správu o prvých elektronických aukciách dreva v Lesoch SR. Finančný výsledok prekonal moje očakávania. Pre LSR š.p. ako správcu štátneho majetku je to dobré.

Spomenul som si pritom na útlu knižočku „Muž, ktorý sadil stromy,“ o človeku, ktorý pestovaniu lesov venoval celý život. Podobných ľudí je v slovenských lesoch veľa. Predpokladám, že finančné prostriedky získané týmto spôsobom obchodu pôjdu naspäť pre potreby lesov, teda aj na ich pestovanie

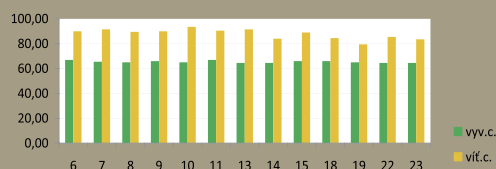
Igor MORONG,
riaditeľ Národného lesníckeho centra

Veľmi pozitívne hodnotím spustenie systému internetových aukcií dreva hlavne pre rýchlosť z akou bolo toto riešenie zavedené a technicky zvládnuté zo strany podniku Lesy SR. Internetová aukcia dreva priniesla okrem zvýšenia cien niektorých sortimentov, aj možnosť lepšie zhodnotiť dlhoročnú prácu generácií lesníkov práve vo svojom finále.

Samotné riešenie predaja je okrem iného náročné aj na informačné vstupy, ktoré sú dôležité pri predaji drevnej hmoty. Mám na mysli základné identifikátory, ktoré popisujú predávaný tovar.

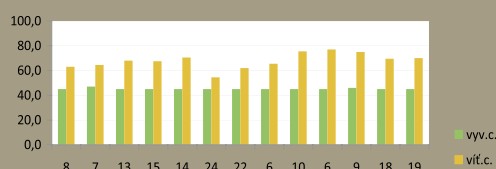
Preto predpokladám že sa v najbližšom období otvorí otázka presného zisťovania stavu porastov, ktoré budú v predpisoch programu starostlivosti (bývalé LHP) navrhnuté na obnovu. ■

Ihličnaté výrezy III. A, B, C1 sm/jd

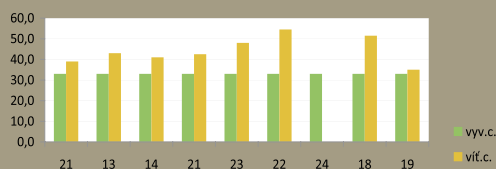
dosiahnuté ceny podľa OZ

Ihličnaté výrezy III. C2 smrek/jedľa

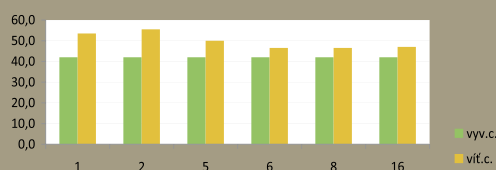
dosiahnuté ceny podľa OZ

Ihličnatá vláknina - sm, OZ 1- bo

dosiahnuté ceny podľa OZ

Listnaté výrezy III. C2 buk

dosiahnuté ceny podľa OZ

JESEŇ, ZIMA, JAR A LETO V LESE

Lesná pedagogika s novými pracovnými listami a metodickou príručkou k nim

V dnešnej dobe, keď väčšina ľudí trávi čas iba za počítačom, je veľmi dôležité zaujať moderné deti „obyčajnou prírodou“. Napriek tomu, že práca s deťmi nie je o zisku, je táto investícia z dlhodobého hľadiska určite jednou z najlepších. Je to investícia, ktorej výsledkom bude prenesenie našej lásky k prírode na ďalšie generácie.

Vďaka podpore a súhlasu generálneho riaditeľstva štátneho podniku LESY SR, Banská Bystrica sme v decembri minulého roku vydali nové pracovné pomôcky pre lesných pedagógov. Konkrétne ide o štyri pracovné listy – Jeseň, Zima, Jar a Leto v lese a metodickú príručku k nim.

Pracovné listy sme spracovali tak, aby pomáhali lesným pedagógom pri systematickej práci s deťmi počas celého roka. Tieto úvodné štyri pracovné listy sú určené pre vekovú skupinu deväť až 11 rokov. Deti ich môžu vypracovávať spolu s lesnými pedagógmi na základe toho, čo sa naučili na vychádzkach v prírode. Budú teda akousi spätnou väzbou. Pre lesných pedagógov sme pripravili metodickú príručku s tematickými okruhmi a námetmi pre prácu počas celého roka. Taktiež sme vypracovali CD, na ktorom sú pracovné listy a príručka k stiahnutiu, prípadne ďalšiemu vytlačeniu. Odšpeťným závädom budú nové pomôcky k dispozícii už počas januára tohto roku.

Podakovať by som sa chcela spoluautorom Ing. Janke Lehockej a Ing. Igorovi Gavulovi, ktorý texty vhodne doplnil ilustráciami. Naším hlavným úmyslom bolo priblížiť deťom prírodu a život v nej zaujímavým a hravým spôsobom.

Ak sa nové pracovné listy stanú obľúbenými pomôckami lesných pedagógov sme pripravení spracovať i ďalšie témy. Návrhy, námety a pripomienky sú samozrejme vítané. ■

Ing. Lucia Hanková
OZ Sobrance

Práca s deťmi a mládežou je najdôležitejšia!

U MENŠÍCH DETÍ SA VZŤAH K PRÍRODE BUDUJE LAHŠIE

Jedným zo základných poslani všetkých múzeí je výchovno-vzdelávacia činnosť. V Múzeu vo Sv. Antone máme skúsenosti so všetkými kategóriami mladých ľudí od detí v MŠ až po poslucháčov univerzít. Všetky deti majú v sebe prirodzenú lásku k prírode. Ak ju včas podchytime a venujeme sa deťom, ostanú láske k prírode verní na celý život. Ak to nestihneme približne do prvého stupňa základných škôl, potom v kategórii „teenagerov“ sa to už ťažšie „dobieha“ a tá-

to veková hranica sa, na základe našich poznatkov posúva nižšie. Preto sa snažíme najviac venovať tým najmenším.

VIANOCE PRE ZVIERATKÁ

Naši odborníci z poľovníckeho oddelenia navštevujú materské škôlky i nižšie ročníky základných škôl so zoopreparátmi zvieratiek a pútavo rozprávajú o prírode. Vždy v decembri robíme v kaštielnom parku „Vianoce pre zvieratká“. Deti z MŠ vo Sv. Antone aj z nižších ročníkov ZŠ vo Sv. Antone a Banskej Štiavnici nám pomáhajú naplniť krmidlá v parku, stromčeky obvešajú dobrotami pre zvieratká

(mrkvičky, jabĺčka, semiačka do krmidiel pre vtáčiky) a niečo hodíme i rybkám do jazierka. Deti majú pripravený pre zvieratká i kultúrny program - pesničky a básničky. Túto predvianočnú tradíciu dodržiavame už pomaly 20 rokov. Na stopách v snehu ukazujeme, že ku krmidlám prichádzajú jelene, diviaky, srnky, zajace, veвериčky a vtáctvo prilietajú priamo cez podujatie. Veľmi dobrú spoluprácu máme s lesníckymi školami a u nás najviac so SOŠL v Banskej Štiavnici, ktorej študenti i pedagógovia pomáhajú pri príprave súťaží pre najmenších

5. Stretnutie lesných pedagógov pod Muránskym hradom.

Burza nových nápadov, tvorivá dramatika, základy posunkovej reči, práca s tínedžermi, predstavenie Konceptie rozvoja lesnej pedagogiky ako súčasti environmentálnej výchovy na Slovensku a informácie Medzinárodného roka lesov 2011 boli nosné témy už 5. Stretnutia lesných pedagógov, ktoré zorganizovalo Národné lesnícke centrum v spolupráci so štátnym podnikom LESY SR.

„Zhodnotiť, čo sme za rok urobili a vytýčiť si ciele do budúcnosti je neodmysliteľné. Prekvapila ma neprestávajúca chuť ľudí, o ktorých viem, že lesnú pedagogiku robia dlho a stále majú entuziazmus a neustálu snahu robiť. Majú môj obdiv.“ Diana Starinská.. LSR, š.p. OZ Prešov.

„Keďže som bola na stretnutí prvýkrát, som úprimne nadšená záujmom lesníkov o prácu s deťmi, je to jedinečný spôsob ako predať skúsenosti a učiť sa hrovou formou“ Anna Lizáková, LSR, š.p. OZ Rožňava.

80 lesných pedagógov zo štátne-

ho a nešťátneho lesníckeho sektora sa 23. – 25. novembra 2010 stretlo pod Muránskym hradom v rekreačnom stredisku Predná hora, aby diskutovalo o svojich skúsenostiach v oblasti práce s verejnosťou počas uplynulého roka, o zážitkoch a aktivitách v lesnej pedagogike, ktoré realizovali v rámci lesných vychádzok a podujatí.

„Bol som príjemne prekvapený burzou nápadov. Rovnako sa mi páčili nápady, ktoré boli ukázané počas lesnej vychádzky na Muránsky hrad,“ povedal Igor Stavný zo ŠL TANAPU

Organizátori stretnutia, ale hlavne lesní pedagógovia samotní pripravili zaujímavý program aktivít a tvoria atmosféru pre načerpanie nových podnetov, hier a pomôcok.

Čo nové priniesla obľúbená burza nápadov?

- Geocaching v lese.
- Interaktívne spracovanie tematiky MEDVEĎ.
- Čo je napísané v dreve našich stromov – interaktívne spočítavanie letokru-

hov na výrezoch stromoch.

- Lesná lanovka a lesnícke snežnice.
- Drevené skladačky.
- Pracovné listy: Zimná hostina, Herbár liečivých rastlín, Zmeraj výšku stromu.
- Nové hry: Rybačka, Vietor, Motýle, Kukučka, Lesná Popoluška, Zvieratka v lese.
- Nové nápady: Vyfarbi obrázok lesnými farbičkami.

Prezentácie, návody na nové hry a nápady nájdú lesní pedagógovia v špecializovanej sekcii na webovej stránke www.lesnapedagogika.sk.

Na súťaž „NAJ LESNÝ PEDAGÓG“ sa nezabudlo ani tento rok. Hlasovaním lesných pedagógov sa rozhodlo, že víťazom pre rok 2010 sa stal Ing. Igor Stavný, koordinátor lesnej pedagogiky v ŠL TANAPU.

Prajeme nám silu ísť dopredu a veľa úprimných medziľudských vzťahov. ■

Ing. Andrea Melcerová
NLC – ÚLPV Zvolen

i na celoslovenských poľovníckych slávnostiach Dňoch Sv. Huberta.

UDRŽAŤ ROVNOVÁHU MEDZI VYUŽITÍM A OCHRANOU LESOV

Úprimne si vážime i prácu lesných pedagógov zo š.p. Lesy SR, odborných pracovníkov Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene a dobrých ľudí z NLC Zvolen. Radi pomáhame pri organizovaní lesníckych podujatí: Lesnícke dni, Deti prírode, Lesy deťom, Jánske dni u Coburga, Hypericum, Jarné dni pod Sitnom,...ap. Pri týchto aktivitách využívame diorámy v poľovníckej expozícii, náš lesopark, exponáty, fotografie i filmy. Medzi naše zaujímavé aktivity patria i výstavy a prednášky o zvieratách v spo-

lupráci so školou zrakovo postihnutých detí v Levoči.

Nosná téma Medzinárodného roka lesov 2011 je „les pre ľudí“. V tomto roku bude teda snád' viac ako inokedy dôležitá práca s deťmi a mládežou v oblasti prezentácie lesníctva. Lesníctvo má tú dôležitú a neľahkú úlohu – udržať vzácnu vyváženosť a rovnováhu - aj chrániť lesy, aj využívať bohatstvo, ktoré nám dávajú – bez toho aby sme im ublížili. Sme radi, že i my v Múzeu vo Sv. Antone môžeme pomáhať pri prezentácii lesníctva prostredníctvom našich podujatí a našej práce s deťmi a mládežou. ■

Marian Číž
foto: **Mária Ďurianová**

Poškodený dom

OZ Bardejov – opatrenia proti povodňam

LESY SR, š.p. Odštepny závod Bardejov spravuje drobné vodné toky v dĺžke 1 407,2 km a to v povodiach Poprad, Ondava, Topľa, Hornad. Na vodných tokoch sú vybudované vodné stavby, ktoré sú v poslednom období značne poškodené prírodnými katastrofami.

Jednou z takýchto stavieb je aj vodná stavba Solisko v obci Čirč, okres Stará Ľubovňa. Obec postihujú povodne každoročne. Najväčšie povodne boli v rokoch 2004, 2006, 2008, 2010. Rozvodnený potok, ktorý prechádza intravilánom obce zničil miestnu komunikáciu, vodovodné a plynové potrubia, poškodil a zaplavil rodinné domy a čo je najhoršie v roku 2008 si povodeň vyžiadala dva ľudské životy. Išlo o dvoch súrodencov, ktorý sa snažili zachrániť svoj majetok pred povodňou. LESY SR vynaložili nemalé finančné prostriedky na odstraňovanie povodňových škôd.

V roku 1968 bola zrealizovaná úprava toku na zamedzenie štrkovitosti založením retenčných kamenných prepážok. Povodňou v roku 2008 sa tieto úpravy poškodili a v súčasnosti je tok zachovaný len z 30 percent. Tok má na viacerých miestach poškodené koryto, dno a poško-

dené sú na niektorých úsekoch aj brehy.

Preto je nutné tento vodný tok v dĺžke 2,18 km zrekonštruovať. Stavba je rozdelená na 6 úsekov a zahŕňa modernizáciu a znovu vybudovanie piatich stupňov, vybudovanie 8 sklzov, pripojenie prítokov a odvodňovacích žlabov a zabezpečenie mosta na miestnej komunikácii pre prietok storočnej vody s 30 cm bezpečnosťou. Koryto toku sa upraví na prietok päťdesiatročnej vody.

Rekonštrukcia zabezpečí príslušný stupeň ochrany proti veľkým vodám a ochráni obyvateľov a ich majetok. Financovanie bude z veľkej časti zabezpečené z fondov EU, kde sme v septembri podali žiadosť o nenávratný finančný príspevok, z operačného programu Životné prostredie.

Zrealizovaním projektu „Protipovodňová ochrana ZB Solisko prispejeme k ochrane 48 hektárov územia obce Čirč, k ochrane majetku, zdravia a životov obyvateľov obce. Ochráni sa novovybudovaná čistička odpadových vôd a cesta I. triedy v smere z Bardejova do Starej Ľubovne. ■

Alena Hanková

VÝSTAVA VIANOČNÝCH STROMČEKOV „SYMBOL VIANOC“

Vítazný stromček 1. ZŠ. Hrnčiariska 2119-1, Zvolen

Predvianočnú atmosféru v zvolenskom zámku spríjemňovalo aj desať nádherných vianočných stromčekov, ktoré nám venoval štátny podnik LESY SR, Banská Bystrica. Darované stromčeky boli umiestnené v reprezentačných priestoroch zámku – v Kráľovskej sieni, v Stĺpovej sieni, v Zámockej kaplnke a na hlavnom nádvorí, tiež v ďalších výstavných priestoroch, vo vstupných priestoroch a v Zámockom klube. V spolupráci s LESMI SR, š. p. sme zároveň zorganizovali súťažnú výstavu vianočných stromčekov „Symbol Vianoc“, do ktorej sa zapojilo päť zvolenských základných škôl. Každý z škôl bol pridelený jeden stromček, s výnimkou ZŠ na Hrnčiarскеj ulici, v prípade ktorej prejavili záujem o zdobenie stromčeka nielen učители, ale aj vychovávateľa školského klubu, preto boli tejto škole pridelené až dva stromčeky. Snahu učiteľov a žiakov jednotlivých škôl následne hodnotila porota, ktorej úlohou bolo spomedzi 6 nápadito vyzdobených stromčekov vybrať najkrajší. Titul „najkrajšie vyzdobený stromček“ získal stromček, ktorý vyzdobili žiaci ZŠ na Hrnčiarскеj ulici. Víťazná škola zároveň získala pekné ceny, ktoré do súťaže venovali SNG Zvolen – zámok, LESY SR, š. p. a Mesto Zvolen. ■

PhDr. Silvia Čatayová
SNG Zvolen – zámok

Lesnícky skanzen navštívilo vlni rekordných 57.600 ľudí

Vlastimil REZEK

LESNÍCKY SKANZEN

Rekordných 57.600 návštevníkov z 23 krajín navštívilo v minulom roku Lesnícky skanzen vo Vydrovej doline pri Čiernom Balogu. Viac ako trojkilometrový náučný chodník s 70 zastávkami absolvovali okrem domácich hostí napríklad aj návštevníci z Kanady, Číny či Uruguaja. Najviac zahraničných turistov, v minulom roku 1095, prišlo už tradične z Česka. Druhú priečku v zastúpení zahraničných návštevníkov obsadilo Nemecko.

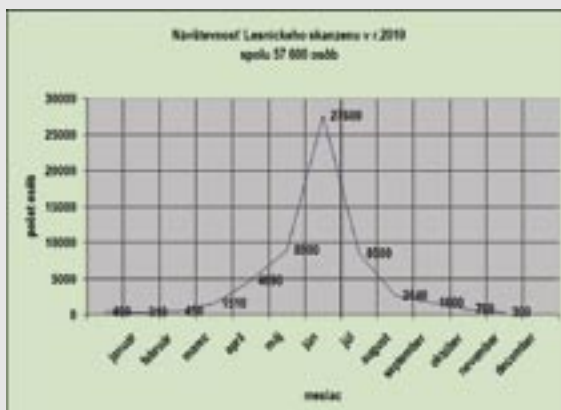
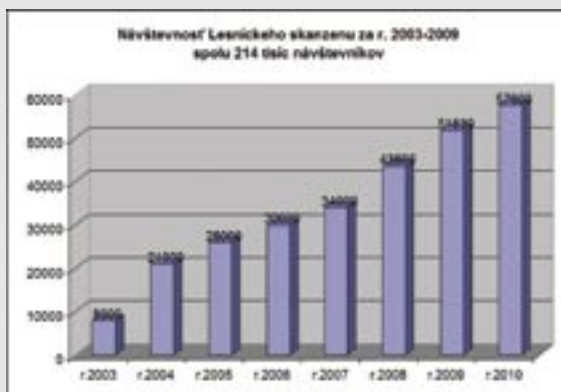
„Počet návštevníkov stúpa nepretržite od založenia skanzenu v roku 2003,“ povedal jeho správca Boris Pekarovič. Najviac ľudí si prichádza oddýchnuť do Vydrovej doliny na tradičné podujatie Deň stromu, ktoré organizujú LESY SR š.p. vždy začiatkom júla. Vlni prilákalo toto kultúrno-spoločenské podujatie okolo 18. 000 ľudí. „Návštevnosť skanzenu však medziročne rastie aj v ostatných mesiacoch,“ podotkol Pekarovič.

Lesnícky skanzen sa vlni mohol popýšiť niekoľkými novinkami. Napríklad v marci sa v obore narodilo osem malých diviáčikov, počas roku pribudla už 70-ta zastávka náučného chodníka zameraná na lesnícku bioklimatológiu a ku Dňu

stromu dostali návštevníci k dispozícii nový most cez potok na dolnej lúke.

Budovanie unikátneho Lesníckeho skanzenu, kde sa turisti môžu v letných mesiacoch dopraviť známou Čiernohronskou železničkou, sa nezastaví ani v tomto roku. Počtom návštevníkov skanzenu konkuruje najznámejším slovenským hradom či jaskyniam. ■

Informačná tabuľa v Lesníckom skanzene vo Vydrovej doline

Autor so svojim úlovkom

Pán kolega, nepochádzaš z lesníckej rodiny. Ako si sa ocitol medzi radmi čitateľov „zeleného šera“?

Máš pravdu, môj otec poctivý živnostník – šuster, Jozef Bacúr a ani jeho predkovia, pokiaľ viem, nemali s lesom veľa spoločného, ak nerátame to, že občas išli ukradnúť nejaký suchárik alebo vianočný stromček. Ale mňa Medzibrodžana hora priťahovala už od mlada a tak po maturite na jedenásťročie som sa prihlásil na VŠLD vo Zvolene, kam som sa nedostal, pretože živnostníkov v tej dobe považovali dobre že nie za nepriateľov štátu a dávali im to a aj ich deťom náležite pocítiť. A tak až po roku, keď som pracoval ako „auseger“ (začiatok) na poľesí v Brusne a „vylepšil“ si kádrový profil, som sa predsa len na lesnícku fakultu dostal a ukončil ju v roku 1963 štátnou skúškou.

Čo ďalej, splnili sa tvoje predstavy o poslaní lesníka v reálnej praxi?

Nuž, aby som pravdu povedal dosť sa líšili v stretnutí s tvrdou realitou tých čias. Kým ešte predtým lesníctvo bolo stavom, horári boli „pánmi horármi“ a ich prvou starostou bola starostlivosť o les a jeho ochranu, v dobe môjho nástupu do zamestnania to boli len „pracanti“, pre ktorých platila jediná priorita – plnenie

plánovaných úloh, hlavne plánu ťažby dreva a dodávok. Musím tiež povedať, že život sa s nami začiatníkmi vôbec nemaznal a tak po nástupe do funkcie technika poľesia Stará pila na Starých Horách, ktoré bolo jedným z 12 poľesí LZ Banská Bystrica s najvyššími výrobnými úlohami, vhuhol som rovnými nohami do takej roboty, že som sa nestačil čudovať. Aj s ubytovaním „týždňovkára“ to tiež nebolo ružové, pretože v manzardke s nefunkčnou pecou, kde v zime v noci mrzla voda v lavóre sa žiť nedalo, čo ma prinútilo spať v kancelárii na kanape. Človek si však zvykne i na šibenicu a tak po roku, keď som si na „bojové“ podmienky zvykol, prišla karta narukovať. Po roku vojenčiny ma odvelili na poľesie Motyčky, na hranice s Liptovom, ktoré sa považovalo za niečo ako trestný prápor a zlé jazyky tvrdili, že sem dávajú horárov za trest. Tu som účinkoval ako technik poľesia skoro tri roky s dennou dochádzkou z Medzibrodu (cca 45 km) a najmä to bol dôvod, že ma preložili na ústredie lesného závodu, keď som sa už – už mal stať vedúcim poľesia Motyčky.

Práca na poľesí Motyčky mala jednu veľkú výhodu, pretože pod poľesie patrila obvod režijného poľovného revíru „Polianka“ a tak, kto chcel poľovať, mal na to neobmedzené možnosti. Poľovný referent Štefan Ligač, svojrázna figúra, o ktorom som písal v jednej z mojich knížiek bol premiován za splnenie plánu odstrelu, takže nás doslova naháňal aby sme chodili do revíru a ratovali jeho premie.

Prešlo dlhých 17 rokov práce na LZ BB vo funkcii prevádzkového inšpektora pre ťažbovú činnosť, pozemkovú držbu a tiež ako samostatného rozvojového pracovníka až nás viacerých odvelili na novovzniknutý Závod lesnej techniky, na úsek technického rozvoja, kde som doslúžil až do dôchodku.

Viem o tebe, že čo sa týka záľub a koníčkov máš okrem poľovníctva „široký záber“. Čo nám o tom prezradíš?

Máš pravdu, poľovníctvo bolo dlhé roky koníčkom číslo 1. Nepatrí sa vyčľuť počtom ulovenej zveri ani trofejami, ale tí, ktorí ma poznajú, ve-

Nielen puškou sa dá loviť...

Milan LONGAUER

Nemám tým samozrejme na mysli nejaké historické „bezušnoprachové“ zbrane, luky, kuše a podobne, pričom korisťou nie je bezduchý štvornohý obyvateľ lesa... Úlovkom v tomto prípade je živý tvor, i keď sa objaví iba v kresbe, či v pútavom poľovníckom príbehu. Volám sa Jozef Bacúr a postupne ako belega hriva, začali ma viac priťahovať lovy bez zbrane, na rozdiel od mladých čias, keď tak ako mnohí iní poľovníci sme, ako sa hovorí, pálili na všetko čo sa hýbe.

Na požiadanie bývalého kolegu Ing. Milana Longauera, vám chcem na stránkach nášho časopisu v rubrike „Ľudia a lesy“ porozprávať o týchto mojich lovoch bez zbrane, iba s perom, štetcom a pastelkou.

Ing. Bacúr nielen píše knihy, ale ich aj sám ilustruje

dia, že ich bolo za 48 rokov dosť, ak nie až veľa. Popritom som sa tiež dlhé roky venoval poľovníckemu strelectvu a mám dosť diplomov a medailí preborník okresu v guľovom trojboji, v časoch keď sa okrem malokalibrovky strieľalo aj väčšími kalibrami. Okresných preborov sa zúčastňujem dosiaľ i keď mi terajší malokalibrový trojboj už tak nesedí ako spomenutý kombinovaný.

Hodne času som venoval rezbárstvu, i keď takej zručnosti a rutiny ako mal nebohý kolega Rudolf Bláha som nedosiahol. Pred mnohými rokmi ešte za spoločného štátu ma raz zaujala súťaž vypísaná Národnou bankou na návrh pamätnej zlatej mince čo sa robí vrytím reliéfu danej témy do sadrového kotúča. Len tak z recesie, ja úplný laik, amatér som poslal svoj návrh a predstavte si, zabralo to a medzi renomovanými akademickými sochármi som získal odmenu i ja. To ma tak „chytlo“, že sa až doteraz venujem tomuto ináč veľmi náročnému koníčku. Mnohokrát som získal odmeny, ale víťazný návrh som zatiaľ nedosiahol.

Sádrový odliatok pamätnej mince

Najlepšie umiestnenie bolo v súťaži o návrh euromincí, kde zo 635 návrhov som sa dostal medzi posledných 32, ale môj návrh s portrétom Ľudovíta Štúra sa už do finále nedostal, čo veľmi ľutujem, lebo každý štát Eurozóny má aspoň na jednej minci významnú osobnosť svojich dejín, iba Slovensko nie, hádam sa len za nich nehanbíme?

Teraz otázka, ako sa hovorí „do čierneho“. Ako je to s vydávaním kníh a s ich ilustrovaním, lebo ako vieme ilustruješ si ich vrátane obálky sám?

Nuž, genéza mojej „spisovateľskej“ činnosti je dosť zložitá. Už na lesníckej fakulte mi „prisli“ výtvarnícke práce pri rôznych akciách, sprievodoch a podobne. Bol som veľmi a milo prevapený, keď sa mi nedávno náhodou dostal do rúk imatrikulačný list terajších „fuchsov“, prijímaných do cechu lesníckeho. A tento imatrikulačný list bol skoro doslova a do písmena totožný s tým ktorý som pred 40-timi rokmi navrhol ja.

Po nástupe do zamestnania som publikoval mnoho odborných článkov v časopisoch Les, Poľovníctvo a rybárstvo a vyhral som aj čitateľskú súťaž v časopise Štálecká revue.

Ešte počas pobytu v Medzibrodě som písal najprv kroniku JRD, ktorá mimochodom vyhrala celoslovenskú súťaž a potom 10 rokov i obecnú kroniku. Okrem toho mnoho rokov som písal kroniku Rozvojového lesného závodu Banská Bystrica, ktorú po mne, keď ma odvelili k Závodu lesnej techniky, už žiaľ nemal kto písať. Táto kronika sa nachádza v riaditeľni OLZ Slovenská Ľupča. Aj v súčasnosti píšem kroniku Mestských lesov Banská Bystrica.

K napísaniu ozajstnej knižičky som sa dostal až neskôr, okolo roku 2000 a inšpirovalo ma k tomu viac dôvodov. Jednak to že ako som už spomenul, počas 40-tich rokov aktívnej poľovníckej činnosti, zažil som ja i moji kolegovia veľa neraz i neuveriteľných príbehov a tak som si pomyslel, že by to mohlo zaujať aj iných poľovníkov a kolegov. Okrem toho pri poľovačkách i v práci poznal som mnoho zaujímavých ľudí. O osudoch niektorých by sa dali písať aj romány.

S niektorými ma viazali veľmi úzke priateľské vzťahy a to najmä s nebohým Vladom Konderom, poľovníckou legen-

dou, ktorý nás žiaľ opustil pomerne zväčsu a ktorého pamiatke som venoval svoju prvú knižičku „Bol raz jeden lesný závod“. Ďalšie tuhé priateľstvo ma ešte i teraz viaže s kolegom z poľesia Motyčky, Benjamínom Strmeňom, 88 ročnou žijúcou legendou lyžiarskych pretekov Biela stopa. Zúčastnil sa všetkých ročníkov a vo svojej kategórii ich suverénne vyhrával. Bežky derie ešte aj dnes a keďže priami účastníci SNP už okrem neho všetci pomreli, robíme si pri víne z neho v dobrom posmechu, že cenu má zaručene istú. Okrem toho chodí stále na krňáčkové preteky a predstavte si aj behať do vrchu, napríklad na Borišov. S „Beňom“, ako ho voláme, som i ja chodieval, keď som dosť dobre lyžoval, na lyžiarske preteky, závodné, podnikové aj na celoštátny „Venerovského memoriál“ do Tatier. Dá sa povedať, že Beňo mal skutočne pestrý život, jeho zázračnú záchranu z lavíny (1924) mnohokrát uvádzali aj v televízii a jeho účasť vo vojne možno smelo porovnať s osudmi dobrého vojaka Švejka. Takže moja druhá knižička „Horár spod Krížnej“ je monografiou jeho životných ale najmä poľovníckych a vojenských „vylovení“.

Ďalšou knižičkou bolo pokračovanie poľovníckych príbehov „S poľovníkmi veselo i vážne“, ktoré sú ladené humorne. Za tým nasledovali príbehy horárov Mestských lesov, s názvom „V službách strieborného mesta“. Celkom nedávno som sa pokúsil o vážnejšiu robotu a napísal som dve historicko-národopisné monografie obce Donovaly a Harmaneckej doliny s názvami: „Obec na horskom sedle“ a „Zelené spomienky“. Obidve sa stretli so záujmom a boli kladne hodnotené.

Všetky knižky sú bohato ilustrované perokresbami, niektoré sú i kolorované. Používam takú dosť zvláštnu techniku – kombináciu perokresby čiernym tušom a kolorovania tejto perokresby farebnými tušmi alebo pastelmi. Ilustroval som aj viac ročníkov poľovníckeho magazínu Hubertlovu a tiež magazínu „Lovec a príroda“, ako aj obidve knihy Ing. Štefančíka. Moje kresby mali úspech aj na jednej z medzinárodných poľovníckych výstav v Nitre. Čo sa týka techniky pastelom, mám vyše 80 takýchto kresieb rôznych formátov s námetmi lesnej zveri v prirodzenom prostredí. Takým tajným snom by bolo vydanie týchto kresieb vo forme albumu v kvalitnom reprezentačnom prevedení, čo však ostane asi len snom, pretože emisia takéhoto diela by stála hotový majetok a sponzora by som asi nenašiel čo by som si čižmy zodral... Ako by tie kresby vyzerali, môžu posúdiť návštevníci každoročných chovatelských prehliadok v BB, kde niektoré z týchto kresieb už veľa rokov vystavujem.

Čo na koniec?

V súčasnosti, čo sa týka písania, nechystám nič, lebo

situácia s vydávaním kníh je taký menší „horor“, pretože polygrafické náklady sú enormné a najst sponzora je umenie. Organizácie i bohatí jednotlivci, ktorí sú ochotní uvoľniť veľké čiastky na rôzne „gulášpartie“, „párty“ a iné vylomeniny, keď sa jedná o príspevok na kultúru, zaujmú pozíciu mŕtveho chrobáka a nedajú ani cent. Ak chudák autor chce, aby jeho dielko uzrelo svetlo sveta, musí tlačiarňu zacvakať sám a je hlboko stratový, čo bolo v niektorých prípadoch i mojím problémom.

V súčasnosti sa najviac venujem už spomenutému navrhovaniu pamätných mincí, trošku drevorezbe a v lete chodím s kamarátmi chystať drevo na zimu pre seba a robiť prebiecky na zárobok.

Ďakujem za rozhovor a do Nového roku 2011 prajem veľa zdravia a ďalších tvorivých úspechov. ■

Vydané publikácie

Príbeh z knihy: „S POĽOVNÍKMI VESELO I VÁŽNE“ – ukážka.

Maďarský sex so slovenskou pointou.

Jozef BACÚR

Po predošlých slzavých príbehoch teraz niečo veselšieho. A skutočne veselého, lebo to nevymyslel nik iný ako vychýrený vtipkár technik Lojzo, ktorý si kde len mohol utiahol z každého, kto mu naletel na jeho figle. Bol známy tým, že so smrteľne vážnou tvárou oznámil niekomu nejakú správu alebo odkaz, ktorý bol však tak ďaleko od pravdy ako Paríž od Uľanky. Potom, keď to dotyčný „zhltol aj s navijakom“ a začal niečo konať, Lojzo sa aj s ostatnými kumpánmi ohromne zabával na jeho účet.

Tento Lojzo sa jedného pekného dňa dožil okrúhleho životného jubilea, 50-tyky. A keďže v tom čase na LZ BB, ale nie len tam bol taký zvyk, že riaditeľ, ak mal dobrú náladu, pridelil tomuto zamestnancovi odstrel srnca alebo jeleňa. Samozrejme ak mu ešte z plánu odstrelu niečo zvyšilo, pretože po poplatkových hosťoch prišli ako prví na rad papaláši z „Ové“, „Kávě“, a ešte neviem z akého „Vé“, ktorí mali zrejme väčšie zásluhy o poľovníctvo ako obyčajní horári.

A tak teda k 50-ke dostal povolenku na odstrel srnca aj jubilant Lojzo. Keďže však režírný revír v okolí Motyčiek a Donovál nepoznal celkom dobre, požiadal ma, či by som sa s ním nešiel za srncom pozrieť.

„Ale áno, čože by som nešiel, hovorím mu, len či máte dosť peňazi na pokutu, keď strelíme nejakého chovného, stošesťdesiat bodového?“

„Peniaze boli aj budú, strelíme ho aj keby mal svätožiaru okolo parožkov“ dupluje Lojzo, lebo pravda je, že bohviekoľko trofejí doma nemal.

A tak sme sa jedného tuším júlového dňa vybrali za tým srncom, pevne rozhodnutí streliť aj toho s tou svätožiarou. Vodil som Lojza po tých najlepších miestach, kde sa srnce vždy zdržiavali, ale ako na potvoru nikde ani srsti. Už k podvečeru driapali sme sa nad bývalým poľom Motyčky – na Lúčkach k posedu, že na ňom počkáme do zotmenia. Ako tak kráčame hore lúkou s malými smrečkami, zrazu sme na horizonte zbadali stĺp dymu.

„A toto že je čo? Vari tam len nehorí? Ale potom z čakania na posedu nebude nič!“ Hovorím Lojzovi.

„No nič! Vyjdeme hore, uvidíme čo to tam horí a potom sa rozhodneme čo ďalej.“ Uvažuje Lojzo.

Tak sme sa pobrali hore za dymom. Prešli sme popri posedu na Lopuší a strmý svah lúky prešiel do miernej vrcholovej časti. Dym bol čoraz zreteľnejší a o chvíľu sme s prekvapením zazreli ohnisko, postavený červený stan a odstavené auto. Tuším trabant to bol. Ako sme zistili s maďarskou poznávacou značkou.

„A toto že má čo byť?“ Vyplieštam oči na tento obrázok. „A títo že sa tu skade nakladajú aj oheň?“

Vedel som, keďže mali auto, že mohli prísť jedine od starej štureckej hradskej zväznicou, ktorá ide od Liborky na Muráň. Je však dlhá zo 5km. A títo nešťastní Maďari sa odvádzia doterigať až sem autom po lesnej ceste, kde je zákaz vjazdu a ešte na dôvažok nakladajú aj oheň.

Akurát sa chystám povedať toto Lojzovi, ale ten už jastrá očami na stan, ktorý sa akosi čudne natriasa a ozývajú sa z neho zvuky, ako by tam niekoho vypočúvala svätá inkvizícia natáhovanim na škripec. Ale až také zlé to zasa nebolo, lebo občas stonanie a vzdychy prešli do ženského chichotu, ktorý nasvedčoval, že dotyčnej je predsa len lepšie ako horšie.

Už som tušil, čo sa to tam dnu deje a rozhodol som sa, že napriek priestupku ich necháme na pokoji; aby sa to nedajbože neskončilo nejakým šokom a svalovým kŕčom a potom tiež preto, že nie je slušné prerušiť začatú robotu ....

Ale Lojzo ako urieknutý nehľadel na stan, ale trošku bokom, kde pri ohnisku trónila leďva načatá litrovka. Tuším vodka, alebo borovička to bola.

A kým som sa stačil spamätať, Lojzo mačacím krokom prišiel k ohňu a litrovka ako keby tam ani nikdy nebola. Ocitla sa v Lojzovom ruksaku, on ma chytil za lakeť a už sme potichu cúvali z dosahu a dohľadu maďarských milencov.

Nuž takto skončila milostná avantúra maďarského páru a bol by som dal neviem čo

za to, keby som videl ako sa tí dvaja tvárili, keď vyliezli zo stanu a po pálenke ani chýru .... Museli zákonite dôjsť k názoru, že Slovensko je už také prepité, že už i medveďe kradnú turistom pálenku.

Ale najpravdepodobnejšie je asi to, že po zistení straty fľaše zbalili krámy a nezaštavili sa hádam iba v Budapešti. ■

Rok 2010 byl pro Lesy ČR hospodářsky nejúspěšnějším rokem

Lesy ČR v roce 2010 vykázaly mimořádně úspěšné hospodaření. Rok 2010 se stal ekonomicky nejúspěšnějším rokem v celé historii podniku: v období leden až listopad podnik vykázal historicky nejvyšší hospodářský výsledek, a to ve výši 2, 823 miliardy korun.

„Naším cílem je dosahovat co nejlepších hospodářských výsledků. Proti minulým letům je pozitivem, že došlo k oživení cen dříví. Trvale se věnujeme ochraně lesa před kůrovcem, účinná prevence se projevila v podstatně sníženém objemu kůrovcem napadeného dříví a velkou pozornost jsme věnovali i výsadbě nových stromků a péstební činnosti. Stejně jako ostatní firmy jsme museli i my pečlivě zvažovat efekt veškerých nákladů, přičemž na prvním místě byla péče o les. Na dosaženém vynikajícím hospodářském výsledku mají velký podíl i zaměstnanci podniku, kteří v roce 2010 odvedli velmi dobrou práci,“ podotýká generální ředitel Lesů ČR Svatopluk Sýkora.

Mimořádně dobrého hospodářského výsledku Lesy ČR dosahují i přesto, že se musí průběžně vypořádávat s vysokými mimořádnými náklady na likvidaci povodňových škod a dalších škod způsobených vichřicemi.

Celkový roční objem těžeb přitom v roce 2010 rozhodně nebyl překročen. Lesy ČR loni nově zalesnily části lesů o celkové ploše 10 500 hektarů a vysadily více než 61 milionů sazenic, které přispějí ke zvýšení druhové rozmanitosti našich lesů. Lesy ČR letos zabezpečily i výchovu více než 42 tisíc hektarů lesních porostů do 40 let věku.

Zbyněk Boublík

Lesy ČR přebírají do správy více než 14 tisíc kilometrů drobných vodních toků a ponесou náklady s tím související.

Rozhodnutím ministra zemědělství bylo na Lesy ČR převedeno

právo hospodařit s majetkem státu dosud spravovaného Zemědělskou vodohospodářskou správou (ZVHS). Ministerstvo zemědělství rozhodlo o integraci správy vodních toků v České republice - transformaci ZVHS. Dosud spravované drobné vodní toky ZVHS přecházejí do správy státních podniků Povodí a Lesů ČR. Cílem tohoto kroku jsou finanční úspory státního rozpočtu, sjednocení a zlepšení vodního hospodářství ČR.

Na LČR tedy ke dni 1. 1. 2011 přechází správa více než 14 tisíc kilometrů vodních toků a činnosti i náklady s ní související. Organizační struktura správy toků LČR se nemění, zajišťuje ji šest správ toků LČR dle jednotlivých oblastí povodí. Se správou toků přechází ze ZVHS na LČR také související majetek na vodních tocích, práva i závazky a 116 zaměstnanců.

Generální ředitel Lesů ČR dne 28. prosince podepsal se ZVHS příslušnou smlouvu o převodu práva hospodařit s majetkem státu. „Na další úkoly a povinnosti, které v souvislosti s převzetím správy malých vodních toků od ZVHS pro Lesy ČR nastanou, jsme připraveni. Se správou vodních toků máme odborné zkušenosti a jsme přesvědčeni, že převodem kompetencí dojde ke sjednocení a zlepšení péče o vodní toky. Převzetím činností od ZVHS rovněž výrazně snížíme výdaje státního rozpočtu, protože nezbytné náklady například na investice, údržbu, převody majetku nebo personální záležitosti budeme hradit z vlastních zdrojů podniku,“ říká generální ředitel Lesů ČR Svatopluk Sýkora.

Od 1. ledna 2011 dosáhla celkově délka drobných vodních toků spravovaných Lesy ČR na celém území státu více než 39 tisíc kilometrů.

Povodněmi ohrožené obce, dotčené změnou správy vodního toku v jejich působnosti, byly již ze strany pracovníků správ toků LČR kontaktovány. Ostatní obce budou tyto pracovníky kontaktovat během ledna a února 2011. ■

Zbyněk Boublík (redakčně skrácené)

Ostřetínští koně v minulosti a v současnosti

Jiří JUNEK

Jeden z posledních soustředěných chovů chladnokrevných norických koní pro lesní hospodářství v České republice je ve Středisku chovu koní Ostřetín, Lesní společnosti Teplá, a. s. Využívání koní pro práci v lese se v posledním půlstoletí výrazně snížilo, ještě v roce 1955 koně v ČR přibližovali 95 % vytěženého dříví a z 50 % zajišťovali i jeho odvoz. V 80. letech se podíleli již jen na přibližování a to z 30 %. Nyní koně přibližují mezi 5 - 10 % celkově přibližovaného dříví. Představenstvo společnosti se i přes snížený zájem odběratelů snaží zachovat cenný genetický potenciál chovného stáda s využitím prostředků plynoucích ze zisku celé akciové společnosti a dotačních titulů poskytovaných Ministerstvem zemědělství České republiky. Zatím jedinou cestou k udržení chovu je přerozdělování prostředků v rámci všech aktivit společnosti.

LESNÍ SPOLEČNOST TEPLÁ, a. s.

Společnost vznikla transformací Zápaadočeských státních lesů - Lesního závodu Teplá k 1. 9. 1992. Od počátku existence až do dnešní doby poskytuje dodavatelským způsobem služby státnímu podniku Lesy ČR na ploše 10 - 11 tis. hektarů.

KONĚ U LESNÍ SPOLEČNOSTI TEPLÁ

Zejména terénní zvláštnosti Tepelské vrchoviny hovoří ve prospěch používání koní, kteří se zde uplatňují mnohem více, než je celostátní průměr (30 % celkově přibližované hmoty proti 5 - 10 % v ČR). Společnost zaměstnává 5 - 6 vlastních pracovníků s koňmi a přibližně stejný počet dodavatelsky pracujících kočích. Pracují především v probírkách při odstraňování lapáků a v roztroušených nahodilých těžbách. Na řadě lokalit je předepsaná kombinovaná technologie soustředování dříví - vyklizování koněm a přibližování traktorem. Celkový objem dříví přibližovaného koňmi osciluje okolo 20 tis. m³ za rok.

NORICKÝ KŮŇ

Název norického koně je odvozen od místa jeho vzniku, starořímské provincie Noricum, která ležela v alpské části Německa a Rakouska. S povozy obchodníků se tyto koně dostávali do Čech, kde se stali základem např. netolického chovu a v 19. století byli nejpoužívanějším plemenem. Tito koně jsou všestranně využitelní, vhodní do zápřahu i pod sedlo, ale těžiště jejich práce vždy bylo v zemědělství a lesnictví. Pro práci v lese je norik nevhodnější plemenem, protože svými vlastnostmi - optimálním poměrem těžné síly a pohyblivosti v lesních terénech, skromností, tvrdou konstitucí a dobrými kopyty - předčí svého konkurenta, chladnokrevného koně chovaného na podkladě belgické krve. Nevýhodou norika je pozdější dospívání. Kombinace genetické výbavy a drsnějších klimatických podmínek ostřetínského chovu v Tepelské vrchovině dávají předpoklad dobrých užitkových vlastností a otužilosti koní nejenom pro práci v lesním hospodářství. ■

Od smrti J.D.Matejovie uplynulo 170 rokov

„Zachovať lesy potomstvu, lebo oni sú predpokladom udržania života na zemi.“

Dekretova mapa

Jozef Dekret - Matejovie sa narodil 12.7.1774 v „handelskej“ osade Dobroč, ktorá je v súčasnosti súčasťou Čierneho Balogu. Od roku 1780 bol žiakom ľudovej školy u piaristov v Brezne, kde v roku 1787 absolvoval aj vyšší humanitný stupeň tejto školy. Od roku 1788 vypomáhal v úrade komorského lesmajstra F. Lahnera v Banskej Bystrici, ktorý ho zaučal do lesníckych prác. Odborné vedomosti z lesníctva získaval samoštúdiom hlavne nemeckej literatúry. Zúčastnil sa na meraniach pri príprave Jozefínskeho katastra. Jeho kroky v lesníckej službe pokračovali od roku 1790 v Boci a od roku 1791 v Tisovci a Pohronskej Polhore, kde pôsobil ako zástupca horára. Od roku 1793 vypomáhal drevárskemu majstrovi Urbanovi na Beňuši. Tam sa prvý krát stretol s pestovaním semenáčikov lesných drevín, čo ho veľmi zaujalo. Od roku 1798 pôsobil ako komorský horár v Brezne, od roku 1800 bol poľným v Banskej Bystrici a od roku 1804 pôsobil ako lesný v Pohronskej Polhore a v Banskej Bystrici. V roku 1807 bol vymenovaný za lesného poľného v Brezne, tu dostal na starosť najdôležitejší obvod komorských lesov na Horehróni. Okrem toho mal veľký záujem o usporiadanie osadníckych pomerov v oblasti Čierneho a Bieleho Hrona. Zamerl sa hlavne na pozemkové a naturálne prídely pre lesných robotníkov. Od roku 1809 s podporou hlavného lesného inšpektora v Budíne Františka Duška uskutočňoval systematickú obnovu lesov na základe pokusov v obvode banskobystrického komorského lesného úradu.

Na základe Dekretových pokynov pokusy robili horár Maštalič, lesníci Steiner a Zatopil a drevárski majstri Kabzaj, Sinovic a Štefko. Na zalesňovanie používali veľké množstvá semena lesných drevín domáceho pôvodu. Od roku 1813 organizoval zakladanie lesných škôlok a semenísk na pestovanie sadeníc na ťažšie zalesniteľné miesta. V roku 1814 ho vymenovali za komorského lesmajstra a vedúceho Lesného úradu v Ban-

skej Bystrici. Na tú dobu to bol ojedinelý služobný postup lesného zamestnanca pochádzajúceho z ľudu. Spravoval pohronské lesy s výmerou 85 670 ha. Ťažisko jeho práce bolo naďalej v obnove lesov, ktorá sa dovtedy vo väčšom rozsahu nerobila. Celkove dal v rokoch 1809 - 1837 zalesniť 3910 ha holín aj v najextrémnejších polohách. Zakladal zmiešané porasty. Na ploche 6 tisíc hektárov zabezpečil prirodzenú obnovu lesov pomocou maloplošných rúbaní. Porasty, ktoré založil sa zachovali doteraz pri Harmanci, Starých Horách a Slovenskej Lupči. Osobitnú pozornosť venoval smreku, smrekovcu a borovici. V roku 1837 odišiel na dôchodok.

Jozef Dekret Matejovie sa stal priekopníkom moderného lesného hospodárstva a technického pokroku, najmä ochrany lesov a vyznačovania ťažieb. Exploatačný charakter lesného hospodárstva, holorubný spôsob ťažby na veľkých plochách bez obnovy porastov ho viedli k starostlivosti o obnovu a zveľadovanie lesov. Presadzoval vyrovnanie ťažby s prírastkom, čo sa mu postupne podarilo. Postupne znižoval ťažbu dreva natoľko, že sa priblížila úrovni prírastku. V roku 1825 zaviedol stínanie stromov ručnou pílou namiesto sekery. Zmenšoval rubné plochy, budoval zariadenia suchej a vodnej dopravy dreva, racionalizoval výrobu drevného uhlia. Dosiahol rentabilitu lesného hospodárenia voči baníctvu pomocou cenových úprav drevných sortimentov. Jeho vizorné hospodárstva boli cieľom exkurzií, najmä z lesníckeho odboru Baníckej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici. Odborne spolupracoval s prof. Wilckensom a Feistmantlom. Vysielal schopných drevorubačov ako inštruktorov do rozličných oblastí Slovenska. Odborné poznatky a návody sformuloval do rôznych inštrukcií, ktoré vydal v rokoch 1813 – 1826 na témy: povinnosti ťažobného majstra, Lubietovská ťažobná inštrukcia, cenník na odhad škôd spôsobených pasením, zúčtovanie a preberanie siahového dreva, manipulácia

dreva, výroba drevného uhlia, využívanie banskobystrických lesov rezervovaných pre baníctvo, plavenie dreva. Vydal protokol o zalesňovacích prácach 1809 – 1826, v ktorých uviedol aj svoj životopis. Prevádzkové pokyny zhrnul do knihy nariadení lesného úradu (Waldamtliches Verordnungsbuch). Za úspešnú činnosť bol vyznamenaný Hlavným komorskogrofským úradom v Banskej Štiavnici, ale aj obvinený zo zvýšených prevádzkových nákladov, ktoré boli nevyhnutné pri maloplošnom hospodárení.

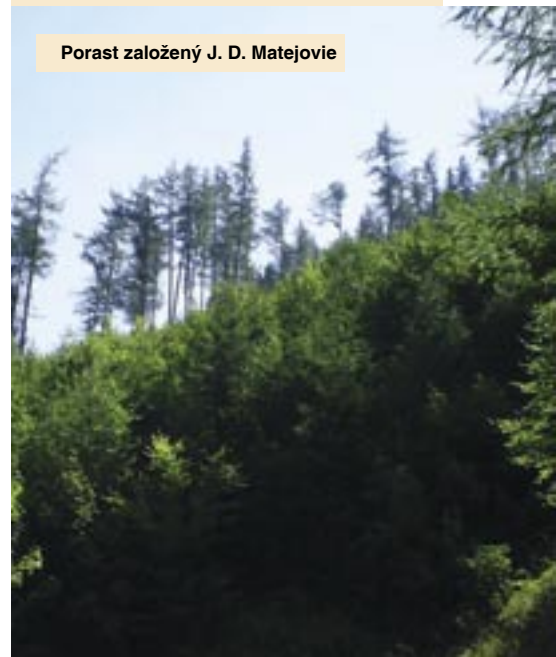
Zomrel 18. januára 1841 a je pochovaný na rímsko – katolíckom cintoríne v Banskej Bystrici. ■

Mária Rošková

LITERATÚRA:

Figurová, T., Mičovský, J., Miľanová, L., Rošková, M., Vanga, M.: Významné lesnícke miesta na Slovensku I, Banská Bystrica, 2009
Slovenský biografický slovník, Matica slovenská, Martin, 1986

Porast založený J. D. Matejovie

Tento odkaz nám zanechal významný lesný hospodár slovenského pôvodu Jozef Dekret Matejovie. Od jeho smrti až doteraz sa týmto odkazom riadia lesníci nielen na Slovensku. V týchto dňoch už ubehlo 170 rokov od jeho smrti. Priopeme si jeho život i zásluhy na oživení lesov v oblasti Pohronia.

POSLOVIA MÁGIE

Africké bábky a masky

Lesnícke a drevárske múzeum v spolupráci s Náprstkovým múzeom ázijských, afrických a amerických kultúr pripravilo výstavu prezentujúcu súbor veľmi cenných bábok a masiek zo subsaharskej Afriky, ktoré pochádzajú zo zbierkových fondov Náprstkového múzea. Exponáty predstavujú nielen nedeliteľnú súčasť tradičnej africkej kultúry a spôsobu života, ale poskytujú pôsobivý estetický zážitok.

Najcharakteristickejším a najznámejším prejavom tradičného afrického umenia sú masky. Vystúpenie v maskách sprevádza všetky dôležité slávnosti v živote mnohých Afričanov. Masky používajú väčšinou muži, výnimočne vystupujú v maskách aj ženy. Zhotovovanie a používanie masiek nie je rozšírené po celej Afrike, je obmedzené len na subsaharskú Afriku. Najobľúbenejším materiálom na výrobu masiek je drevo, ktoré je vyberané vždy len z určitého stromu podľa miestnej tradície. Získavanie dreva na výrobu masky je sprevádzané mnohými rituálmi, ktorých priebeh sa u jednotlivých kmeňov značne líši. Drevo ako základný materiál býva často doplnené ďalšími prírodnými materiálmi: kožou, perím, zvieracími zubmi, mušľami alebo korálkami. Pri zhotovovaní masky musí rezbár dodržiavať množstvo tradičných predpisov. Aj keď to nie je pravidlom, býva obvykle celé dielo vytvorené na odlúčenom mieste. Tmavá farba masky sa dosahuje pálením alebo vtieraním olejov. Dôležitou súčasťou masiek je polychrómia, ktorá je v niektorých prípadoch dokonca hlavným nositeľom ich ikonografického významu.

Bábky, rovnako ako masky majú zvláštnu moc. Zatiaľ čo bábkové divadlo v európskom kontexte je chápané ako zábava určená predovšetkým deťom, v Afrike sú prestavenia s bábkami určené dospelým. Účelom bábok nie je len obe-

centvo pobaviť, ale predovšetkým poučiť či upozorniť na nedostatky súčasnej spoločnosti. Bábkové predstavenia bývajú často súčasťou rituálov a odohrávajú sa obvykle na verejnom mieste. V Afrike sa môžeme stretnúť snáď zo všetkými druhmi bábok, okrem tieňových. Najčastejším materiálom na výrobu bábok je drevo, ale nájdeme tiež bábky vyrobené z textilu alebo iných rastlinných materiálov.

Výstava je jedinečná svojím obsahom i pôvodom. Návštevník sa môže prostredníctvom trojrozmerných exponátov, sprievodnej aktivít - africkej hudby, filmových snímok preniesť a pochopiť zložitú subsaharskú kultúru. K tomu mu pomôže aj hmatová časť výstavy tvorená kópiami predmetov, ktoré sú vyrobené z rovnakých materiálov ako originály a bábiky s ktorými si návštevníci môžu zahrať príbeh z afrického dávneku.

Navštíviť subsaharskú Afriku cez vystavené exponáty môžu návštevníci Lesníckeho a drevárskeho múzea do konca januára 2011. ■

Mária Rošková

Prečo mám rád les

Ady Hajdu
herec

Narodil som sa v Bratislave vedľa Dimitrovky. Keď vypúšťala svoje voňavé exhaláty, museli sme zatvárať okná a ako deti sme sa hrávali v pivnici. Môj najväčší zážitok zo sánkovania bol, že pri umelo vytvorenom nadjazde bol urobený kopec, kde sme sa vybláznili celá škola. Až postupne som sa odvážil ísť na Kolibu, kde som si myslel, že somárska lúka je najväčšia zjazdovka na svete. Keď som sa nadychol nádhernej rozkvitnutej lúky, dostal som takú alergiu, že okamžite som sa musel ísť nadychať automobilového smogu, aby mi bolo lepšie.

Kúpaval som sa v štrkoveckom jazere a niektoré vyrážky mi dodnes zostali.

Keď som postupne dospieval, vybral som sa ďalej z Bratislavy a postupne si zvykal aj na okolité prostredia. Všetko zmenila láska, keď som sa zaľúbil do dievčaťa, ktoré bolo skautka, skialpinistka a ochrankyňa prírody. Začal som spávať v lese pod holým nebom v Slovenskom raji, vyšliapal som Ďumbier na lyžiach a začal som si variť z byliniek čaje. Keď láska upadla, zoznámil som sa s kamarátmi na Kysuciach, kde som sa začal hrať na chlapa, čo mi zostalo dodnes. Ved' viete, keď ste na chate, kde nie je elektrina a všetko jedlo si musíte doniesť na chrbte, začnete si vážiť aj každý kus chleba. Preto som si na Záhorí kúpil malý domček, aby som mohol pozorovať zmeny prírody.

Myslím si že starnem a je to dobré, lebo konečne začínam vnímať okrem bratislavských kaviarní aj nádhernú prírodu, ktorú tu máme. Čiže chlapi na zdravie, lebo možno ten kto trúbi, má v garáži huby. ■

Horár, ornitológ a preparátor Anton Kocyan

Viliam STOCKMANN

S menom Antona Kocyanu sú spojené prírodovedné zbierky v expozícii Oravského múzea na Oravskom hrade. Základ týchto zbierok pochádza z preparátorskej dielne oravického lesníka, zoológa Antona Kocyanu, ktorého dve výročia si v roku 2011 pripomínáme: 175.výročie narodenia a 95. výročie úmrtia.

Narodil sa 8.8.1836 v poľskom Makowe v rodine učiteľa a organistu. V rokoch 1841-49 navštevoval školu vo Wadovciach. Začínal ako praktikant na správe veľkostatku v Zakopanom. V roku 1856 začína pracovať ako kovohutný robotník, neskôr úradník, účtovník a skladník v zakopanských železniarsko - hutníckych závodoch rodiny Homolasowcov v Kuźniciach.

V tomto období sa stretáva s profesorom Schauerom, ktorý ho zasvätil do ornitológie. Možno aj pod jeho vplyvom vykonal zmenu orientácie svojho profesionálneho pôsobenia a v rokoch 1864 – 70 začína pracovať ako horár v Kościelisku. Neskôr, v období rokov 1870 - 85 pokračuje ako podhorár Oravského kompose-sorátu v Oraviciach. Toto jeho oravické obdobie sa považuje za najplodnejšie ornitológické pôsobenie. Z Oravíc bol preložený do Zuberca, kde v rokoch 1885 - 1910 pôsobí ako horár a pokračuje vo svojej ornitologickej a preparátorskej činnosti.

Zásľuhu na jeho príchode do Oravíc má vrchný lesmajster Oravského kompose-sorátu Wiliam Rowland. V roku 1868 vzniká na Oravskom hrade iniciatívou Wiliama Rowlanda prvé prírodopisné múzeum v hornom Uhorsku. Rowland

hľadá do služieb Oravského kompose-sorátu pracovníka, ktorý by bol schopný pomáhať pri zvyšovaní zbierkového fondu Oravského múzea. V Kocyanovi nachádza správneho človeka a pridružuje mu miesto podhorára na Oraviciach.

Od r. 1866 sa už ako horár postupne venoval systematickému výskumu tatranskej fauny, stal sa z neho popredný znalec jej cicavcov a vtákov. Výborný pozorovateľ, jeho príspevky obsahujú cenné bionomické údaje a patria dodnes k základným prameňom pre poznanie fauny Tatier. Udržoval styk s viacerými poľskými a uhorskými prírodovedcami, prispieval do poľských, nemeckých a maďarských časopisov, cenné údaje obsahujú jeho terénne protokoly.

Roku 1869 venoval zbierku 167 vtákov v 224 exemplároch a 33 druhov cicavcov v 45 exemplároch Oravskému múzeu v Oravskom Podzámku, roku 1884 získalo od neho Podtatranské múzeum v Poprade zbierku 83 druhov vtákov v 164 exemplároch a 33 druhov cicavcov v 45 exemplároch, obe zbierky sú najstaršími zachovanými zbierkami vtákov a cicavcov na území Slovenska a predstavujú jedinečnú regionálnu zbierku i v celoštátnom meradle. Najväčšia je jeho zbierka v múzeu v Zakopanom (351 exemplárov vtákov a 54 exemplárov cicavcov), menšie sa zachovali v múzeách v Krakove, Viedni, Budapešti, Lvove.

Bol významný zoológ, preparátor a ochranca tatranskej prírody. Počas svojho života spracoval okolo 7 tisíc kusov

preparátov vtákov a cicavcov. Ako samouk sa vypracoval na popredného avifaunistu a zoológa.

Od roku 1867 bol dopisujúcim členom Ríšskeho geologického ústavu vo Viedni, od roku 1885 členom Ornitológického spolku vo Viedni a od roku 1896 členom Uhorskej ornitologickej centrály v Budapešti.

Výsledky svojich výskumov publikoval pod nasledovnými názvami :

Zapiski o ssakach tatrzańskich. Spraw. Kom. Fizjorg. Tow. Nauk. Krak. 1, 1867, s. 126-129; Ornitológický výskum vrcholí prácami Die Vögel der Nord-Tatra. Mittheilungen d. Ornitologischen Vereines in Wien, 7, 1883, s. 169-170, 186-190, 230-236;

Ptáki spostrzegane po stronie polnocnej Tatr. Pam. Tow. Tatr., 9, 1884, s. 50-70;

A Magas Tátra oldalán élő emlősök. Természetrzaji Füzetek, 11, 1887, s. 1-11; Az árvai várban őrzött állatgyűjtemény tárgymutatója. Dolný Kubín, 1889, s. 1-57.

Napísal tiež „Preparačný žurnál 1867 až 1916“.

Po penzionovaní v roku 1910 odchádza do Mokrade pri Dolnom Kubíne kde dňa 22.12.1916 zomiera.

Z príležitosti 150. výročia jeho narodenia, v roku 1986 sa v Rytierskej sieni na Oravskom hrade uskutočnila spomienková oslava na tohto vzácného človeka – autora prevažnej väčšiny zbierok tunajšieho prírodopisného oddelenia. ■

Pod'akovanie

Samospráva Obce Chľaba týmto vyjadruje svoju vďaku za dlhodobu vyvíjajúcu sa spoluprácu medzi Obecným úradom Chľaba a zamestnancom Vášho podniku, pánom Ing. Jurajom Rományikom, ktorý už dlhé roky prijíma naše pozvanie na akcie usporiadané pre deti počas letných a zimných prázdnin (lesná turistika, súťaže a prednášky s témou ochrana prírody a krajiny, orientácia v teréne, spoznaj svoje okolie atď, výroba adventných vencov pred vianočnými sviatkami atď). Jeho odborné vedomosti, praktické zručnosti a postoj k deťom ako aj k okolitej prírode je na vysokej úrovni. Tieto vedomosti s radosťou odovzdáva mladšej generácii. Myslíme si, že táto výchova je veľmi dôležitá a nenahraditeľná. ■

Prajeme Vám veľa takýchto zamestnancov.

S pozdravom

Henrieta Kosznovszka
starostka obce

**OBEC
CHĽABA**

Lov jelenej zveri v januári

Lesníci, majitelia lesa, ale aj poľovníci sa niekedy hnevajú na „nevychovanú“ jeleniu zver, ktorá odhryzne terminálne výhonky na mladých stromčekoch, alebo ohryzie a olúpe 20 – 30 ročné bukové či smrekové porasty. Pritom si ale ani jeden možno neuvedomí, že táto zver to nerobí zo žartu, alebo zo šantenia, ale výlučne z hladu, z frustrácie a chýbajúcich druhovo správnych potravín - pastvy.

Takýmto spôsobom uvažoval aj môj známy, 80-ročný odborník, lesný inžinier a poľovník Friedrich Karl von Eggeling. Tento majiteľ 365 hektárov lesa v okrese Görlitz, ktorý v 2009 pri hodnotení kvality obhospodarovania súkromných lesov ministerstvom lesného hospodárstva v Sasku obsadil 2. miesto, sa v svojom lese zaoberal skúmaním príčin vzniku ohryzu. Zistil napríklad, že do jeho lesa sa pod tlakom vlčej svorky nastahovala 30-členná črieda jelenej zveri a usadila sa v starom borovicovom poraste, kde mala z hľadiska bezpečnosti dokonalý výhľad na všetky strany. V noci stadiaľ vychádzala za potravou na blízke lúky a zavčas ráno sa vracala späť do lesa. Pritom nespôsobovala žiadne škody na lesných porastoch.

Pán Eggeling však jedno januárové ráno ulovil z tejto čriedy mladú jeleničku čo spôsobilo, že celá črieda sa presunula do 20 – 30 ročného porastu smreka a borovice, kde olúpala kôru zo stromov.

Vtedy sa môj známy zaprisahal, že už nikdy nebude v zime strieľať jeleniu zver z čriedy, lebo škody, ktoré mu v tomto prípade vznikli, päťnásobne prevýšili hodnotu získanej diviny. Túto prísahu stále doteraz dodržiava a v zime loví zásadne osamelé jedince, alebo zvieratá z malých rodinných skupín. Z biológie je totiž známe, že každá jelenica pre svoje zdravie a blaho potrebuje blízkosť príbuzenstva. Ak toto príbuzenstvo stratí a neprijme ju cudzia črieda, osamelosť môže byť príčinou mnohých zdravotných komplikácií, končiacich sa niekedy až smrťou.

Keď sa pán Eggeling zamyslel nad týmto problémom, prišiel k záveru, že jednou z príčin ohryzu lesných porastov je povolená doba lovu jelenej zveri v januári (v Nemecku dokonca aj vo februári), najmä ak sa v tomto čase zvyšuje lovecký tlak častými a hromadnými postriežkami a posledkami. Týmto dochádza k narušeniu štruktúry čried a zvyšuje sa počet osamelých jedincov alebo malých skupín. Treba si totiž uvedomiť, že jedinec nachádza v čriede jelenej zveri istú oporu – ochranu pred hlavným nepriateľom, ktorým je človek.

Potom sa podľa doterajších praktických skúseností pána Eggelinga nik nesmie čudovať zvýšenému ohryzu.

Na záver tohto príbehu je treba zdôrazniť, že jelenia zver v zime prechádza na úsporný energetický režim. Každé znepokojenie znamená zvýšené množstvo vynaloženej energie, ktoré opäť vedie k zvýšenej spotrebe potravy. Tú však zver v zimnej spiacej prírode získava namáhavejšie a niekedy aj ohryzom lesných porastov.

Je vedecky dokázané, že stresovaná jelenia zver spotrebuje až štvornásobok energie ako v stave nevyrušovania a následky toho môžu byť katastrofálne, čo si mnohí poľovníci neuvedomujú. Kto loví jeleniu zver po Novom roku, najmä

keď je vysoký stav snehu, vyruší ju a nesmie sa čudovať následnému zvýšenému ohryzu. Na splnenie plánu odstrelu je dostatok času od septembra a komu sa to nepodarí, mal by brať väčší ohľad na zabezpečenie spokojnosti zveri v svojom revíru. Jednoducho povedané, neorganizovať hromadné postriežky a posledky a obmedziť sa na odstrel osamelých jedincov alebo malých rodinných skupín. Je to síce namáhavejšie a náročnejšie, ale prináša to každému zvláštnu radosť z uplatňovaní vedeckých a praktických poznatkov pri lovu. V tomto prípade totiž musí poľovník zver vystopovať a správne posúdiť. ■

Ing. Ján Mercel Bojnice
Ilustračné foto: **Peter Kuric**

Kolektívna zmluva na rok 2011 podpísaná

V závere minulého roka podpísali zástupcovia odborov a podniku LESY Slovenskej republiky novú kolektívnu zmluvu na rok 2011. V čase doznievajúcej hospodárskej krízy dokument garantuje dvojpercentné zvýšenie tarifných miezd zamestnancov a zachováva všetky zavedené sociálne benefity. Dvojpercentný rast miezd je asi najvýraznejší výsledok rokovania o kolektívnej zmluve, v podstate však kopíruje zvyšovanie plátov odborového zväzu Drevo-lesy – voda a reálne mzdy sa po započítaní inflácie pravdepodobne nezvýšia.

„Dohodnutá kolektívna zmluva je kompromisom medzi požiadavkami odborárov na päťpercentný rast miezd a návrhom vedenia podniku na ich zmrazenie na úrovni minulého roku. Treba si uvedomiť, že napriek kríze zostali zachované všetky sociálne výhody, ktoré podnik svojim zamestnancom poskytuje, vrátane 13. a 14. platu v prípade priaznivých hospodárskych výsledkov, či ďalších benefitov,“ povedal predseda Združenia závodných výborov OZ DLV František Suchanovský.

Generálny riaditeľ Igor Vizslai podotkol, že podnik fungoval v uplynulých dvoch rokoch v úspornom režime. Pre nedostatok prostriedkov sa iba pomaly darí vrátiť lesníckej činnosti na potrebnú úroveň a vyšší nárast miezd by tieto práce negatívne ovplyvnil. ■

Noví riaditelia odštepných závodov sa ujali funkcií.

Od Nového roka sa na väčšine odštepných závodov Lesov SR zmenilo vedenie. Menovacie dekréty si koncom decembra prevzalo z rúk generálneho riaditeľa Ing. Igora Vizslaia 22 nových riaditeľov, sedem ďalším je zatiaľ poverených riadením. Všetci noví riaditelia prešli viackolovým konkurzom a desať z nich svoje pôvodné posty obhájilo.

Novým aj staronovým riaditeľom želáme pevné nervy a veľa pracovných úspechov.

Menovaní riaditelia odštepných závodov:

OZ Šaštín – Ing. Andrej Lazar

OZ Smolenice – Ing. Jozef Serdel

OZ Palárikovo – Ing. Ladislav Horváth

OZ Topoľčianky – Ing. Vladimír Lukočka

OZ Prievidza – Ing. Ján Mokry

OZ Trenčín – Ing. Róbert Kiš

OZ Považská Bystrica – Ing. Dušan Chudovský

OZ Námestovo – Ing. Jozef Herud

OZ Liptovský Hrádok – Ing. Ján Vrben-
ský

OZ Beňuš – Ing. Ľubomír Machyniak

OZ Čierny Balog – Ing. Miroslav Pepich

OZ Slovenská Lupča – Ing. Vladimír
Masica

OZ Žarnovica – Ing. Jaroslav Poláček

OZ Kriváň – Ing. Pavol Kráľ

OZ Rimavská Sobota – Ing. Richard
Jakubička

OZ Revúca – Ing. Jozef Bystriansky

OZ Rožňava – Ing. Juraj Balázs

OZ Prešov – Ing. Ján Štefánik

OZ Vranov – Ing. Martin Strmeň

OZLT Banská Bystrica – Ing. Jozef Spe-
vár

OZ Semenoles – Ing. Ján Rak

OZ Biomasa – Ing. Ján Psársky

**Poverení riadením odštepných zá-
vodov:**

OZ Levice – Ing. Otto Uhrín

OZ Žilina – Ing. Jaroslav Ďurik

OZ Čadca – Ing. Jozef Jantoš

OZ Krupina – Ing. Stanislav Húroš

OZ Košice – Ing. Jaroslav Jakubčín

OZ Bardejov – Ing. Daniel Rimarčík

OZ Sobrance – Ing. Igor Nemeč ■

Elektronické výplatné pásky ušetria náklady aj životné prostredie

Od februára zavádzajú LESY SR do praxe zasielanie výplatných páso-
v pracovníkov elektronickou cestou, keď si vý-
šku výplaty vrátane zrážok príplatkov či
poistení bude môcť každý odkontrolovať
v svojej e-mailovej schránke. Podnik tak
ušetrí znížením pracnosti a na materiály
viac ako desať tisíc eur, no predovšetkým
je táto forma doručovania šetrná k ži-
votnému prostrediu. Doterajšie výplatné
pásky sú totiž tlačene na indigovom ne-
recyklovateľnom papieri.

Pre tých, ktorí sa s počítačmi stále
ešte „nekamarátia“, alebo nemajú bež-
ne prístup k svojej e-mailovej schránke,
ponechalo vedenie podniku možnosť
doručovať výplatné pásky doterajším
spôsobom. Súhlas s elektronickou vý-
platnou páskou je totiž dobrovoľný. Po
prvý raz budú výplatné pásky posielané
vo februári za januárovú výplatu. Podnik
sa tak pripojil k ďalším veľkým firmám
(napríklad VUB Banka), ktoré tento sys-
tém zaviedli už v dávnejšie.

Proti zneužitiu údajov z výplatných
pások slúži individuálne prístupové heslo
do e-mailovej schránky každého pracov-
níka, ďalším stupňom ochrany je otvore-
nie EVP až po zadaní rodného čísla. ■

K výrazu Pro Silva som sa po teoretickej stránke prvýkrát dostal v roku 2003 na skúške odborného lesného hospodára. Praktická stránka sa však naplno prejavila až v roku 2010, ale ako sa hovorí, nikdy nie je neskoro alebo lepšie začať neskoro, ako nikdy.

Na Lesnej správe Koškovce pracujem od roku 1991 ako lesník, potom OLH a znovu lesník s malými územnými obmenami, v podstate na tom istom lesnom obvode. Do roku 2010 som sa snažil uplatňovať iba podrastový hospodársky spôsob, kde hlavným cieľom bolo dosiahnuť čo najvyššie prirodzené zmladenie a následne vykonať dorub. Za skoro dve desaťročia takéhoto hospodárenia som dosahoval dobré výsledky v prirodzenom zmladení, za posledné tri roky viac ako 95%. V roku 2007 prišla zmena vo vedení lesnej správy a mne sa postupne dostávali do uší nové výrazy: „nerobte pri doruboch také veľké východiská, robte ich kratšie a užšie; robte viac ako dve fázy pri podrastovej hospodárskej forme, hlavne, ak je tam okrem buka aj dub; porasty s hrabom menej presvetľujte; najlepším približovacím prostriedkom v našich podmienkach je univerzálny kolosový traktor, nenič približovacie cesty“. Zlý lesnícky pocit som mal po nahliadnutí na môj obvod cez leteckú snímku na internete v programe *google earth*. Začal som chápať nielen pohľad turistu, ale aj kozmonauta. Niektoré východiská pripomínali pristávacie dráhy pre lietadlá, boli priradované viac menej pravidelne, sú široké, dlhé...

Definitívna zmena nastala v roku 2010 po osi Ing. Bruchánik, Ing. Čižmár (pestovateľ OZ), Ing. Hruškovic (vedúci LS) a ja som sa rozhodol pre založenie objektu Pro Silva na celom mojom lesníckom obvode.

Objekt Pro Silva Krosna sa nachádza na OZ Vranov nad Topľou, na LHC Koškovce, v Laboreckej vrchovine, má 677,58 ha. Geologickým podložím sú flyšové pieskovce, skupina lesných typov svieže a živné dubové bučiny. Lesný obvod je v obnove, čoho dôkazom je plánovaný etát ťažby viac ako 74 000 m³ na desať rokov.

Zmenu svojho prístupu k hospodáreniu som prezentoval v júni 2010 na lesníckom dni, ako príklad tu uvediem dielce 474 a 501.

V dielci 474 o výmere 13,32 ha som naplánovaný okrajový clonný rub (1500 m³/4,59 ha) nahradil jednotlivým výberom na celej ploche (1061 m³, intenzita 24%). Hlavným dôvodom boli slabé dimenzie buka, ale hlavne duba (9% zastúpenie, d1,3 iba 35 cm). Vedľajším dôvodom bola redukcia hraba v južnej časti dielca pri doline (z 15% na 8% zastúpenie). Mojim dlhodobým zámerom je v ďalšom decéniu začať so skupinovitou clonnou obnovou na plochách o veľkosti cca 0,20 ha, hlavne v severnej časti dielca (predpis 1000 m³/3 ha), kde sa už v súčasnosti ukazuje prirodzené zmladenie a stromy v hornej etáži majú požadované dimenzie. Na ostatnej ploche vykonávať jednotlivý výber o intenzite 20-25 %, jeden zásah za decénium, za účelom vystupňovania

Za hospodárením
v objektoch
PRO SILVA

V. Objekt Krosna (aj pohľadom kozmonauta)

Marián BEZEG

hodnotového prírastku a postupnej prípravy porastu na obnovu. Obnovnú dobu predĺžiť na 40-50 rokov. Podiel duba zvýšiť z 9% na 20% a ponechať ho v poraste ešte 40-60 rokov podľa cieľových hrúbok (viac ako 60 cm v d1,3) a s ohľadom na vývoj trhu s drevom.

V dielci 501 som plánovanú prebierku v hustejších skupinách (6,00 ha/175 m³, intenzita len 6%) nahradil uvoľňovacou prebierkou na celej ploche (10,14 ha/709 m³, intenzita 24%). Hlavným dôvodom je vystupňovanie hodnotového prírastku na drevine buk ale najmä dub (20% zastúpenie). Vedľajším dôvodom je redukcia zastúpenia dreviny hrab z 35% na 20% v južnej časti dielca pri potoku. Dlhodobým zámerom je v SZ časti začať so skupinovitou clonnou obnovou na plochách o veľkosti cca 0,20 ha. Na ostatnej ploche vykonávať uvoľňovacie prebierky v intenzite 20-25 %, jeden zásah za decénium za účelom postupného vytvorenia mozaikovitej štruktúry porastu. Obnovnú dobu predĺžiť na 50-60 rokov.

Pri hore uvedenom spôsobe hospodárenia nevidím v budúcnosti problém so zabezpečením prirodzenej obnovy buka, ktorý je v tunajších podmienkach mimoriadne vitálny. Pri pestovateľskej činnosti však budem musieť venovať pozornosť aj iným drevinám. Hlavne je to dub a z vrú-

sených drevín borovica, javor horský, čerešňa, brekyňa a ostatné cenné listnáče.

Nesmiem však zabudnúť na problémy, ktoré ma sprevádzajú a určite budú sprevádzať...

Flyš. Ten kto na ňom nerobil, tak neuverí. Delíme ho na zlé blato a ešte horšie. Keď poprší nevieme sa vôbec dostať do lesa. Naše traktory síce majú prirážku do 30 % na približovanie, ale táto nerieši mesiace, kde môžu robiť iba 10 až 15 dní. No a vieme aký bohatý na zrážky bol rok 2010.

Celoročná ťažba. O čo lepšie sa robí ťažba v zime, ako to robia na Smolnickej Osade a o čo ťažšie u mňa celý rok. Zničí sa 20-30 % prirodzeného zmladenia, poškodí sa oveľa viac zostávajúcich stromov...

Nedostatok peňazí. V posledných rokoch je nedostatok prostriedkov hlavne na opravu ciest a zväznic. Pri takých vysokých úlohách v ťažbe (8 000 m³ ročne) by som potreboval aspoň 3 až 4 € na m³ ťažby. Nehovoriac o spomínanom flyšovom podklade. Za posledné dva roky som vôbec nerobil prečistky a obmedzené finančné prostriedky ako tak pokryli potrebu na ostatné práce v pestovateľskej činnosti (náklady mám menej ako 1 € na m³ vyťaženej hmoty). Podobná situácia je aj v ťažbe dreva, kde naši dodávatelia už druhý rok idú na doraz (náklady na 1 m³ sú na mojom obvode 9 €). Problém bude aj v dielcoch vyznačených na rok 2011, hlavne pri uplatnení jednotlivého výberu. Nevedeli sme v niektorých dielcoch napočítať vyššiu cenu ako pri podrastovom hospodárskom spôsobe. Problém okrem flyšu, približovacích liniek, nepoškodzovaní zostávajúceho porastu vidím hlavne v tom, že mám vyznačené hrubé 7-9 m³ buky. V niektorých dielcoch ich je až 30 % z vyznačenej hmoty. Takéto nadrozmerné košaté buky zvyšujú objemovosť v dielci, ale v prácnosti sú horšie ako stromy do 0,5 m³. Doteraz sa tento problém nepodarilo vyriešiť ani na OZ, či na GR.

Slabá motivácia. Pri napočítavaní nákladov v pestovateľskej činnosti pre celé LHC Koškovce oproti plánu v programe starostlivosti o lesy mi vedúci lesnej správy povedal, že zvýšením prirodzeným zmladením (plán v programe 65 %, skutočnosť na LS 90 %) dosahujeme úsporu viac ako 30 000 € ročne. Rád by som bol, aby si tieto čísla niekto všimol a nezaškodilo by nejakých 10 % rozdeliť motivačne tým pracovníkom, ktorí si to zaslúžia. Teraz však musím dávať iný pozor, aby sa mi nestalo niečo podobné ako kolegovi na susednej lesnej správe. Lesník nezaškoľuje, málo vyžina, má málo plánovacích jednotiek – a tak mu dajú malé prémie, málo kilometrov na auto. Nič to, že má objekt Pro Silva a v ňom dosahuje dobré výsledky...

Ale dosť už bolo vymenúvania problémov, veď keby neboli, nemali by sme čo riešiť. Okrem toho majú na smrekových územiach väčšie starosti..., ale to je už o inom.

S pozdravom „Lesu zdar!“ ostáva nový prosilivista, vedúci lesného obvodu Krosna na Lesnej správe Koškovce Marián Bezeg. ■

	odievačka	začiatok tajničky	domáce meno Eduardy	ženské meno	mesto v Maďarsku	dlhšie obdĺžnikové sedadlo					
priviedol k ženbe											
vidiecka obec											
patriaci Ivanovi											
asýrske božstvo			Académie Touristiq. Internat. tuká				ženské meno	hlas tetra v čase párenia		koniec tajničky	podporné nervové tkanivo
vysokškolský športový klub (skr.)				chemická predpona ušľachtlá oceľ						kód Nigérie mužské meno	
okrasná rastlina, kália					hliniková fólia tal. mužské meno						
námestie v starých gréckych mestách						dajako druh zasypacieho prášku					
Pomôcky: Ea, glia, Adone, agora	časť gauča časť elektromotora						vojenská predajňa zliučenína amoniaku				
snem											hral (bás.)
značka telúru			prívrženci animizmu preskúma								
francúzsky maliar a sochár				Erijské jazero mesto pri Brne						citoslovce samopaše časť sústruhu	
hovorí hlúposti					gén, idant typ rus. lietadiel			secondary surveillance radar drgnú			
scedil							samica psa náš operný spevák				
súper						zvyšok po ohni grécke písmeno					
Pomôcky: arema, Inota, suport	Applicat. Explorer Mission predložka				vojenská aliancia skr. štátu Virgínia					plošná miera	ukazovacie zámeno
krutý morský lúpežník											
preberá sa k životu						pokračovanie tajničky					

Príde pán do ZOO s veľkým ľadovým medveďom, a kričí:
- Kde je ten chlap, čo mi predal tohto malého bieleho škrečka !!!???

Marka Tarabová je v kuchyni a maznavo hovorí:
- Miláčik môj, zlatičko moje, poklad môj jediný...
- Čo si želaš, Marka? - opytuje sa jej roznežený manžel.
- Buď ticho, ty odroň! - spresní manželka - Ja sa zhováram so psom!

Dežko v obchode so zvieratkami:
- Včera som si u vás kúpil morča. Doma som ho pustil do akvária. Ono tam chvíľku plávalo, potom si ľahlo na dno a usnulo. Chcem sa spýtať, keď sa zobudí, čo mu mám potom dať žrať?

Pravek. Praveká jaskyňa.
Pražena Mara budí v noci svojho pramuža Fera:
- Vstávaj Fero, do jaskyne, v ktorej býva moja mama, vníkol šablozuby tiger.
- Daj pokoj, odbije ju Fero - Čo ma už len zaujíma osud nejakého šablozobého tigra :-)...

Príde Maťo nevyspaný k lekárovi:
- Pán doktor, mne sa každú noc zdá taký hrozny sen, že sa od strachu nevyspím.
- Čo také?
- Idem po ulici a zrazu vidím svoju svokru, ako vedie na reťazi krokodíla. Ešte teraz sa trasiem od strachu keď si pomyslím na tie žlté oči, zelenkavú kožu s pluzgiermi a ohromné zubiská, čo ma idú roztrhať!
- Človeče, to je teda nepríjemné.
- vraví lekár - Aj ja som sa skoro vydesil.
- A to ešte nič nie je! - dopĺňa Maťo - Teraz vám opíšem toho krokodíla...

Pesimista to je dobre informovaný optimista. Optimista je dobre inštruovaný pesimista.
Žiť je ťažké! A dobre žiť, je ešte ťažšie.

Uveríte?

Americké drevospracujúce firmy hľadajú všetky možnosti k oživeniu svojej výroby. Pod heslom „Viac dreva do života“ vyskúšali aj návrat k tradičným výrobkom, ktoré ponúkli pre najnovšie modely automobilového priemyslu. Novinka vraj znížila spotrebu testovaného automobilu, no za cenu menšieho pohodlia cestujúcich. Či sa drevené kolesá dostanú do ponuky ako príplatková výbava, automobilka nezverejnila. ■

Rubriku pripravuje Ferko Tárjako

Naše zariadenia

Chata Stanovisko OZ Topoľčianky

Milan LONGAUER

Ak máte záujem o pozorovanie zvierat v prírode, prípadne ste dobrodružnejšej povahy a trochu adrenalínu vás nerozhodí, odporúčame stráviť krásny pobyt v tomto zariadení situovanom vo Veľkej zvernici v Topoľčiankach. Je najväčšia v Európe. Hoci hovoríme o zvernici, návštevník nemá pocit, že je „za plotom“. Pri jej rozlohe cez 11 100 ha sa tento pocit určite stráca. V roku 2007 sme si pripomenuli 100. výročie od založenia zvernice.

Na jej okraji v časti Cerianky je zriadená Zubria zvernica. Lokalita poskytuje malebné prostredie na úpätí pohoria Trábeč. Môžete sa voľne pohybovať po lesných cestičkách, okrem oplotených pozemkov. Na potulkách stretnete zver jeleniu, danieliu, mufloniu a diviačiu. Veľkou raritou je vidieť zbra hrvinatého. Pre pohodlnejších je možnosť pozorovania zvierat priamo z ubytovacieho zariadenia. V schovanom zákutí objavíte jazierko, kde si skúšajú šťastie záujemcovia o rybolov. Samozrejme na svoje si prídu hlavne poľovníci.

Objekt slúžil pôvodne ako byt veďúceho lesnej správy. Po rekonštrukcii

Chata Stanovisko

poskytuje kvalitné ubytovanie pre 7 návštevníkov. Priestranný dvor okolia chaty, vybavený ohniskom a altánkom, ponúka strávenie príjemných chvíľ oddychu v blízkosti lesa. Prístupnosť autom je zabezpečená po asfaltovanej ceste 4 km od obce Žikava a 8 km od Topoľčianok.

Podľa archeologických nálezov boli Topoľčianky osídlené v rozmedzí 4000-6000 pred n.l.

Listina majetkov Nitrianskej kapituly z roku 1293 je najstarší doklad o vzniku obce. Za vlastníctva obce rodom Rákoczi-ovcov (1614- 1708) dostali Topoľčianky štatút otvoreného mesta a boli oslobodené od daní. Ďalšími vlastníckmi obce boli známe rody Keglevichovcov a Habsburgovcov. Po vzniku Československa, vzhľadom na svoju minulosť, úspešne splnili poslanie letného sídla prezidentov. Hlavy štátu pobývali vo Veľkom zámku Topoľčianky. Pre poľovnícke účely slúžil Malý poľovnícky zámoček, vybudovaný v roku 1910. V roku 1921 bol založený žrebčín.

Topoľčianky sú známym centrom turistického ruchu s vinohradníckou tradíciou a zaujímavými kultúrnymi a historickými pamiatkami. V súčasnosti sa Veľký zámok využíva ako hotel a v čelnej časti je umiestnené múzeum. Vzácnosťou kaštieľa je knižnica. Popri prestavbách kaštieľa bol zriadený aj anglický park, ktorý je veľmi cenným kultúrnym a dendrologickým objektom. Vinohradníctvo v tejto oblasti má bohatú históriu siahajúcu do prvej polovice 18. storočia. Kva-

litné vína z Topoľčianok sú vyhľadávané na Slovensku ako aj v zahraničí. Národný žrebčín, š.p. Topoľčianky je špecializovaným a jedinečným zariadením na chov tradičných a športových plemien. Chovajú 550 koní štyroch plemien Lipican, Hucul, Shagya a Arab. Tradičné plemená koní boli v roku 1993 zaradené medzi génové rezervy koní a zahrnuté do chránených plemien v rámci FAO. (Food and Agriculture Organization).

Na okraji Topoľčianok sa nachádza Šampionáreň, š.p. založený v roku 1970. Svojou produkciou nad 2000 t za rok sa radí k na popredné miesto v Európe. ■

Zubor hrvinatý

Jazierko vo zvernici

Poľovnícky receptár

Srniec na hubách

Suroviny:

600 g srnčieho mäsa, soľ, poľovnícke korenie Hubert, alebo korenie na divinu, olej, 150 g čerstvých húb, 1 lyžica kečupu, 1,5 dl červeného vína, 2 lyžice brusníc, cukor

Postup:

Odblanené srnčie mäso pokrájame na rezne a natrieme korením rozmiešaným v troche oleja. Uložíme na niekoľko hodín do chladničky. Na rozohriatom oleji mäso prudko opečieme, podlejeme vodou a dusíme do polomäčka. Pridáme očistené, pokrúpané huby, kečup, podlejeme vínom a udusíme do mäčka. Krátko pred podusením pridáme brusnice a nakoniec dochutíme cukrom. ■

Ahoj deti!

Dnes som vám pripravil puzzle - veвериčku. Ak chcete získať veselú magnetku - stromček, vystrihnite jednotlivé diely, poskladajte a nalepte ich na papier. Poskladany obrázok podpíšte, pridajte váš vek a poštovú adresu.

Váš kamarát

jazvec Mišo

jazvec Mišo

Moja adresa je:
 jazvec Mišo
 redakcia časopisu Lesník
 Námestie SNP č.8
 976 55 Banská Bystrica

Kalendár akcií

20.1.2011 – 23.1.2011
ITF SLOVAKIATOUR
 – výstava cestovného ruchu
 Incheba Bratislava

20.1.2011 – 23.1.2011
POĽOVNÍCTVO A ODDYCH
 – 18. špecializovaná výstava
 Incheba Bratislava

26.1.2011 14:00
**VERNISÁŽ VÝSTAVY „CESTA
 DEJINAMI SLOVENSKEHO
 ŠKOLSTVA“**

Lesnícke a drevárske múzeum, Námestie

SNP 23/25 Zvolen
28.1.2011 – 30.1.2011
LYŽIARSKÉ PRETEKY
BIELA STOPA
 – Kremnica – Skalka

10.2.2011 - 13.2.2011
MAJSTROVSTVÁ
SVETA - PRETEKY
PSÍCH ZÁPRAHOV
 Donovaly

V hlbokom zármutku oznamujeme príbuzným, priateľom a známym, že

Ondrej Baculík
 z Bebravy

nás opustil dňa 15.1.2011 v 60. roku svojho života.
 Telesné pozostatky budú vystavené v Novom dome smútku
 dňa 18.1.2011 o 16.00 hodine.

S naším drahým zosnulým sa rozlúčime dňa 19.1.2011 o 13.00 hodine
 podľa obradov Rímskokatolíckej cirkvi v Novom dome smútku.

Smútiaca rodina.

Životné jubileá

JANUÁR 2011

50 rokov

Procházka Ivan, vedúci LO, LS Holíč
 – OZ Šaštín
Berecki Tibor, vedúci LO, LS Šahy
 – OZ Levice
Ing. Strmeň Ondrej, vedúci LS,
 LS Partizánske – OZ Prievidza
Bugaj Marián, vedúci LO, LS Mútne
 – OZ Námestovo

60 rokov

Ing. Straňanková Marta, referent
 pre plán, štatistiku a controlling
 – OZ Žilina
Ing. Smoleň Ondrej, vedúci LS,
 LS Stará Bystrica – OZ Čadca
Čabaj Ján, referent dopravy
 a mechanizácie – OZ Liptovský
 Hrádok
Gabík Dušan, manipulant, ES
 Hronec – OZ Čierny Balog
Ing. Lepka Vladimír, vedúci
 ekonomiky a obchodu – OZ Prešov
Demčák Ján, vedúci LO, LS
 Kokošovce – OZ Prešov
Ing. Migas Vladimír, vedúci LO,
 LS Medzilaborce – OZ Vranov nad
 Topľou
Ing. Kapráľ Pavol, technik, ŠS Šariš
 – OZ Semenoles, Liptovský Hrádok

**Odchod do predčasného
 starobného dôchodku**

Lonc Milan, ťažbár – OZ Žilina
 Ing. Šálka Jozef, bývalý riaditeľ
 – OZ Námestovo
Bošela Juraj, vedúci LO, LS Stárňa
 – OZ Revúca
Kriška Štefan, technik, LS Turcovce
 – OZ Vranov nad Topľou
Mina Ján, manipulant, ES Radvaň
 – OZ Vranov nad Topľou
Ing. Migas Vladimír, vedúci
 LO, LS Medzilaborce – OZ Vranov
 nad Topľou

**Odchod do starobného
 dôchodku**

Bukovčík Ladislav, dispečer
 dopravy dreva – OZ Považská
 Bystrica
Ing. Klescht Milan, vedúci LS,
 LS Polomka – OZ Beňuš

Ing. Helena Turská

Foto: Eduard Genserek

Spomienkou na J. D. Matejovie sa začali akcie Medzinárodného roka lesov

Lesnice budú v nasledujúcich mesiacoch znieť častejšie ako po iné roky. Lesníci chcú využiť Medzinárodný rok lesov, vyhlásený OSN, na lepšiu prezentáciu svojej práce a na zvýraznenie dôležitosti lesa.

Prvou lastovičkou, ktorá prilákala pozornosť médií, ale aj bežných ľudí, bola pietná spomienka pri príležitosti 170. výročia úmrtia jedného z najznámejších slovenských lesníkov Jozefa Dekreta Matejovie. Pri pomníku tohto komorského lesmajstra za budovou generálneho riaditeľstva Lesov SR v Banskej Bystrici sa

zišlo niekoľko desiatok účastníkov zhromaždenia vrátane generálneho riaditeľa Lesov SR Igora Vizslai, primátora Banskej Bystrice Petra Gogolu a generálneho riaditeľa Národného lesníckeho centra Igora Moronga.

„Jozef Dekrét Matejovie bol naozaj ten, ktorý začal do lesníctva vnášať myšlienku, že les nie je len o rúbaní dreva, ale hlavne o starostlivosti a jeho obnove. Začal umelo obnovovať lesy, ktoré boli predtým vyrubované pre potreby želiarstva, hüt. Bol prvý Slovak, ktorý sa tomuto začal venovať,“ povedal novinárom po položení vencov k pamätníku Vizslai.

K medzinárodnému roku lesa chystajú štátni aj súkromní lesníci pre verejnosť desiatky akcií. K najväčším patria aprílový Deň lesov vo Zvolene či júlový Deň stromu v Lesníckom skanzene pri Čiernom Balogu.

Foto: Vlastimil Rezek

Foto: Vlastimil Rezek